EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

Jüri Sinka
Linnu 2
Põltsamaa

26693

1-4

Toimetus ja talitus:
Tallinn Pikk 2
Toimetuse ja talituse kodune telefonikeskjaam 428-63
Tarvitamata käsikirju ei säilitata
Toimetuse postkast 633
Toimetuse sõnastunnid k 13—14

EESTI SÕNA

Üksiknumbri hind 10 penni
Ilmub kuus korda nädalas
Tellimishind kuus kodumaale rmk 7.50; välismaale rmk 9.40
Aadressi muutmine 20 penni
Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja postiagentuurid
Talitus avatud k. 8—16

Nr. 52 (III aastakäik) Reedel, 5. märtsil 1943 Tänast lehte 4 lk.

Vallavanem

Ta on niisama väljaulatuvalt keskne kuju oma kogukonna piirides kui ta oli seda kaks inimpõlve tagasi, millal hakkas kehtima talurahva kogukonnaseadus. Ta ei kanna küll enam ametiraha rinnas, nagu seda kandis vallavanem mööduunud sajandi viimsest veerandist, kuid ta vastutustunne oma valla heaolu eest on niisama terav kui ta eelkäijal kaks inimpõlve tagasi.

Kahekümnenda sajandi neljakümne kolmandal aastal peab vallavanem samuti korraldama oma valla majanduslikku ja kultuurilist elu, nagu seda tegi ta eelkäija kümne, kahekümne, viiekümne aasta eest. Kuid selle üldadministratiivse ja valla heaolu korraldava asjaajamise kõrval tuleb tänapäeva vallavanemal kanda veel erakordsete aegade kohustusi ja mitmekülgset vastutust.

Valla ühiskondliku ja majandusliku elu korraldajana, põllupidajate normikohustuste jaotajana ja täitmise eest hoolitsejana ei ole vallavanem mitte ainult oma valla esimene kodanik ja tähtsaim ametnik kohaliku omavalitsuse koosseisus, vaid ta on muutunud ka vastutavaks võitlejaks töölahingu rindel.

Ta peab hoolt kandma selle eest, et kõik erakordse aja kohustused, olgu varustusnormide või töökohustuste täitmise osas kohapealsete võimaluste piirides hästi täidetaks, kuna sellest sõltub niihästi meie rahva elatustase ja töövõime kui ka võitleva rinde toitlustamine ja sellega seoses ka võitlusvõime. Selle tõttu on käimasoleva totaalse sõja olundis vallavanem ühes vallavalitsusega muutunud elulise tähtsusega eelpostiks võitleva rinde lähemas tagalas.

Vallavanema ülesanne ei seisne mitte ainult selles, et sõjaaegsed kohustused õiglaselt jaotataks vastavalt elanike füüsilisele ja majanduslikule kandevõimele ning sellega kaasaskäivalt ka korralikult täidetaks, vaid tema ülesanne seisneb ka selles, et sõjaaegsete kohustuste täitmise kõrval säilitataks ka põllumajanduse tootmisvõime oma valla piirides.

Hoolitsedes toidu- ja söödateravilja, või ja liha, lina ja villa, kartulite ja koresööda normide täitmise eest, peab vallavanem samal ajal hoolt kandma ka selle eest, et need põllumajanduse ostukaubad, mis sõjaoludes on kättesaadavad, jaotataks vajaduste kohaselt, kuna sellest sõltub õige suurel määral põllumajanduse tootmisvõime. See on esmajärjekorras paikapidav põllumajanduslike tootmisvahendite (näit. tööriistad, esmajärgu tähtsusega tarbeained jne.) suhtes.

Kuid põllumajanduse tootmisvõime ei sõltu mitte ainult tootmisvahendeist, vaid õige suurel määral ka töötajate meeleolust. Meil leidub igal sammul rohkeid näiteid, kuidas vaenlaste propaganda püüab meie rahva töömeeleolu õõnestada niihästi vaenumeeleolude külvamisega eesti ja saksa rahvaste vahel kui ka mitmesuguste hirmu- ja üudusjuttude levitamisega. Vallavanema kui oma kogukonna vastutava juhi üks seadusega mitte ettekirjutatud ülesandeid seisneb ka selles, et selgitada oma kogukonnale vaenulise propaganda mürgist tagamõtet ja valgustada tõelist olukorda, juhtides tähelepanu sõjaaegsetele kohustustele kui otsustava tähtsusega tegurile eesti rahva olemasolu säilitamisel

Toodust selgub, et vallavanema kohustused tänapäeval on erakordselt suured. Ta peab olema hea isamaalane ja vastutav administraator. Ta peab õiglaselt arvestama kohapealseid vajadusi, kuid kohapealseile huvidele siiski eelistama üldhuvisid, sest rahva üldhuvide teenimisega kindlustatakse rahva saatus paljudeks sugupõlvedeks.

Vallavanem peab olema kaine olukorra hindaja ja reaalpoliitik, kes ei lase ennast oma tegutsemises segada ebamäärastest tuleviku kujutelmadest ega kuulujuttude meeste sepitsustest.

Kuid kõige selle juures peab vallavanem olema teatavais piirides ka hingeteadlane ja rahva poliitiline kasvataja, kes normikohustuste täitmist ei aita kindlustada mitte ainult kohustustest kõrvalepõiklejate nimestiku esitamisega prefektile, vaid ka vastava selgitustööga.

Eespooltoodust järeldub, et vallavanema kohustused tänapäeval on ulatuslikumad kui kunagi varem, ületades mitmekordselt tavalise ametniku töökoormise. Seejuures ei ole vallaomavalitsuse vastutav juht kutseline ametnik, vaid vallavanema amet on ühiskondlik auamet, kus töökoormis ei pea kaugeltki sammu töötasuga.

Kuid hoolimata sellest on meie vallavanemad püüdnud ustavalt täita oma kohustusi sõjaolude raamides. Kui saavutatud tööturlemustes ilmneb erinevusi, nagu on erinevad kohapealsed olud, vallavanemate isikuline koosseis, vanadus- ja haridustase, siis on kõik meie vallavanemad teadlikud sellest tõest, et käimasolevast võitlusest bolševismi vastu sõltub eesti rahva elu või surm.

See karm elutõde tiivustab ka mahajäänumaid valdu normikohustuste täitmisel esirinnas sammujaile järele jõudma.

Arvestades vallavanema praegust erakordset töökoormist ja vastutuse suurust, peaks elanikkond kohustuste õigeaegse täitmisega täiel rindel kaasa aitama valla esimese kodaniku pingutustele. Sest sellega ei kindlustata ei midagi rohkem ega vähem kui omaenda elu.

Juh. Vd.

Saksa vasturünnakud on edukad

Nõukogude rünnakud Orjolist loode pool löödi tagasi

Lõunas takistab ilmastik võitlustegevust

Juhi peakorterist, 4. märtsil.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Idarinde lõunaosa on vihm ja pori võitlustegevust tugevasti piiranud.

Saksa vastupealetungil saavutati rasketest ilmastiku- ja maastikuoludest hoolimata uusi edusamme. 250 kilomeetri laiusel rindel seisavad meie rünnakdiviisid Donetsi kesk- ja ülemjooksul. Slavjanski linn vallutati tormijooksuga.

Üks kaugel rinde taga äralõigatud vaenlase üksus sunniti võitlusse ja purustati. Nõukogude 3. soomusarmee peajõud on ruumis Harkovist lõuna pool kitsalt sisse piiratud ja püüavad asjata igas suunas välja murda.

Ägedad tõrjevõitlused ruumis Kurskist loode pool kestsid ka eile.

Enamlaste uued, mitmes laines teostatud rünnakud ruumis Orjolist loode pool tõrjuti raskete kaotustega vaenlasele.

Põhja-Tuneesia rindel juurevallutatud positsioone ründas vaenlane kogu eilse päeva kestel asjata. Viimase nädala võitlusis võeti Põhja-Tuneesias 2110 vangi, tulistati võitlusvõimetuks 68 tanki ja luuretanki ning hävitati 36 suurtükki.

Üksikud vaenlase häirimislennukid lendasid päeval Põhja-Saksamaa kohale, pomm. seejuures heitmata. Möödunud ööl ründasid Inglise õhujõud Lääne- ja Loode-Saksamaa piirkonda, eeskätt Suur-Hamburgi ruumis ja ümbruse maakogukonnis tekkis lõhke- ja süütepommide läbi suuremaid koonekahjusid. Elanikkonnal oli kaotusi. Õised jahilendurid, õhujõudude õhutõrjesuurtükivägi ja merejõudude õhutõrje tulistasid alla 14 mitmemootorilist lennukit. Veelgi üks vaenlase lennuk tulistati päeval alla Norra ranniku kohal.

Ööl vastu tänast heitsid Saksa õhujõud Suur-Londoni piirkonnale raskekaliibrilisi lõhkepomme ja tuhandeid süütepomme.

Berliin, 4. 3. (DNB) Idarinde põhjaosas oli 2. märtsil peagu rahulik.

Lõuna pool Ilmjärve olid vaenlase rünnakud Saksa uutele positsioonidele veelgi nõrgemad kui eelmisel päeval. Ka lõuna pool Laadoga järve ei jatkanud enam kommunistid oma rünnakuid etteulatuvale positsioonidekaarele, mida mõlemal eelneval päeval ebatavaliselt ägedasti rünnati. Võitlusvaheaeg Laadoga järve ääres võimaldas Saksa vägedel täita uusi võitlusülesandeid. Eriti suunasid nad oma tegevuse rindelähedase vaenlase varustusraudteeliini hävitamisele. Hästi moondatuna ootasid maaväe õhutõrjesuurtükiväeüksused tavaliselt iga päev saabuva rongi lähenemist ja avasid siis üllatavalt tule. Umbes 40 vagunist koosnev rong hävitati ja raudteeliin tehti liikluskõlbmatuks.

Ka raskeis võitlusis Donetsi ääres ja Donetsi ja Dnepri vahel saavutas maaväe õhutõrjesuurtükivägi silmapaistvaid tulemusi. Suur hulk vaenlase massirünnakuid varises õhutõrjekahurite tules kokku.

Ühes kohas Donetsi rindel oli vaenlane ühel möödunud öödest asunud keset peavõitluseliini, mis viis läbi ühe suure linna. Kommunistid olid end tänavail ja majades kindlustanud ja tulistasid sealt Saksa positsioone, mida samaaegselt frontaalselt rünnati. Mitu tundi kestnud ägedais tänavavõitlusis purustasid õhutõrjekompaniid ühe vastupanupesa teise järel ja hävitasid vaenlase võitlusgrupi täiesti. Siis toetasid nad oma relvadega positsioonivägede tõrjetuld, nii et vaenlase rünnak veriselt tagasi löödi.

Jaapanlased hävitasid 72 lennukit

Tokio, 4. 3. (DNB) Arakani mägede kohal Birma-India piiril tulistasid jaapani jahilendurid kahel viimasel päeval ilma omapoolsete kaotusteta alla viis vaenlase Hurricane-lennukit. Rindeteadete järgi sellest piirkonnast on lennutegevus mägedes Bengaali lahest kirde pool tunduvalt suurenenud. Veebruari kestel tulistasid Jaapani sõjaväelendurid Birma ja India kohal alla kokku 72 vaenlase lennukit.

Raske õhurünnak Londonile

Berliin, 4. 3. (DNB) Raskete Saksa võitluslennukite rünnakuil 3. märtsil Suur-Londoni piirkonnale ilmusid esimesed rünnaklained umbes kell 20.30 Thamesi kohale. Pärast seda kui Saksa lennukid pilvitui ööl olid lennanud üle Inglise kanali, ootas neid Lõuna-Inglismaa kohal Briti ööjahilennukite väga elav tõrje. Suures kõrguses nähti Londoni kohal ka hulk tõkkeballoone. Inglismaa pealinnast avati mitmekaliibriliste patareide poolt tõkketuli. Kogu rünnakupiirkonda valgustas võrguna hulk helgheitjaid.

Esimesele rünnaklainele järgnes pärast pool tundi kestnud pommitamist kell 21 Saksa võitluslennukite teine rünnaklaine. Jälle heideti 20 minuti jooksul suur hulk kild- ja süütepommi linnale.

Ka kolmanda rünnaklaine lennukid tungisid Suur-Londoni kohale ja andsid Briti pealinnale uusi raskeid lööke. Nad jatkasid eelnenud lennukite poolt alustatud hävitustööd hulgaliste uute täistabamustega.

Äralennul nägid Saksa võitluslennukid Suur-Londoni piirkonnas suuri levivaid tulikahjusid. Tugev Briti tõrje ei suutnud takistada Saksa lennukeid teostamast oma rünnakuid plaanikindlalt.

Samal ööl pommitati edukalt ka sõjaliselt tähtsaid märke Lõuna-Inglise kanalipiirkonnas.

Prantsusmaa teelahkmel:

tal tuleb valida kas kord või häving

Pariis, 4. 3. (II) Endine Prantsuse rahvasaadik Henriot esines Pariisi suurimas koosolekusaalis Uues Trocadérose kõnega Prantsusmaa elutahtest.

Henriot rõhutas, et Prantsusmaal on praegu vaid veel valida, kas ta meelsamini soovib Saksamaa võitu, mis toob Euroopasse uue korra, või kommunistide võitu, mille tulemuseks on häving. Teist valikut ei ole enam jäänud, sest need prantslased, kes veel usuvad, et võidukas kommunism prantslaste ilusate silmade pärast või Churchilli mõrguande peale peatub oma tormijooksul läände Reini ääres, eksivad. Samuti teevad vea need prantslased, keletas Henriot, kes hellitavad illusiooni, et inglased ja ameeriklased julgul, kui nad võidaksid, [illegible] Prantsusmaale tagasi ta endise võimu ja endise rikkuse ja et prantslastel tuleb vaid oodata päeva, mil see kink neile sülle langeb.

Clemenceau, kes ameeriklasi hästi tundis, tunnistas pärast esimest maailmasõda, et Ühendriigid nõudsid Prantsusmaalt nende sõjasaadetiste eest niivõrd kangekaelselt tasu maksmist, et nad meelsasti oleksid lasknud välja maksa ka Ühendrikide poolt saadetud vormiriiete eest, milledes prantsuse sõdurid sõjas langesid.

Vabamüürlus ohustab Argentiinat

Buenos Aires, 3. 3. (DNB) Kohalik hommikuleht „Pueblo" juhib oma artiklis unesti tähelepanu vabamüürluse ohtudele Argentiinas. Selle salaühingu juhid nähtavasti lejavad nüüd aja küpse olevat selleks, et põranda alt välja tulla ja avalikult oma värvi näidata. Eile avaldasid nad kõlávais sõnades koostatud manifesti ja täna külastasid nad kõrgemaid riigiametnikke.

Praegu enam ei saa seda tegevust näha ainult naeruväärsena, ehkki selleks annaksid põhjust need karnevalitiitlid, milledega need inimesed end ehivad. Selleks on selle vendluse osa maailma sündmustes liiaks hästi teada. Prantsusmaal ja Hispaanias ohustasid nad siserahu ja isegi riigi olemasolu ennast. Ei tohi ka unustada, et paljud riigid on pidanud vabamüürluse energiliselt hoopis keelama. Ka Argentiinas tuleb olla valvel, kuni selleks pole juba liiga hilja.

Ühendrikides on juutluse mõjutusel laialdaselt levinud vabamüürlaste organisatsioonid. Isegi väiksemais linnades on olemas vabamüürlaste loožid. Ka president Roosevelt kuulub, nagu pildiltki näha, vabamüürlaste hulka

Kuldmedal prestiiži päästmiseks

Genf, 4. 3. (II) Roosevelt laskis oma sõpradel senatis teha ettepaneku, et tema Casablanca lennu mälestuseks löödaks kuldmedal. Ettepanekut põhjendati sellega, et lend Casablancasse kujutab endast ajaloolist tähtpäeva Ühendriikide ajaloos ja pealeselle aitas kaasa usalduse süvendamiseks Ühendriikide õhujõudude vastu Nagu Washingtonist teatatakse, võeti see ettepanek senati poolt vastu.

Kaganovitš liikluse rahvakomissariks

Stokholm, 4. 3. (II) Nagu Nõukogude teadeteamet teatab, nimetati Lazar Moissejevitš Kaganovitš liikluse rahvakomissariks. Ta eelkäija Hrjulev „vabastati" ametist määramise tõttu „sõjaliselt tähtsale tööle".

Käed võõra vara järel

Genf, 3. 3. (DNB) New Yorgist saabunud teateil avaldas demokraatlik senaator Tydings oma kavatsuse nõnda, et need Inglismaa baasid lääne poolkeral, mis 1941. aastal 50 vanaenud hävitaja eest anti Ühendriikidele 99 aastaks rendile, läheksid täielikult üle Ühendriikidele. Kui senat asub arutama laenu- ja rendilepingut, esitavat ta vastava seaduseelnõu. Selle nõudmisega tulevat esineda kohe, kui tabetakse, et baasid arvataks osamaksuks saadetiste eest laenu- ja rendilepingu põhjal, kuna Ühendriigid ei saa kunagi loota nende saadetiste eest tasumist sularahas.

Senati väliskomisjoni esimehe Conally seletusel on laenu- ja rendiprogrammi volinik Stettinius temale teatanud, et ta peab üksikute saadetiste kohta täpset raamatupidamist, mistõttu nende kohta on sõja lõppemisel selge ülevaade.

Korruptsiooni-skandaal USA-s

Paljastati Valge maja ja relvastustööstusrite mahinatsioonid 48 miljardi dollari ulatuses

Stokholm, 4. 3. Ühendriikide demokraatlik senaator Tom Stuart on Washingtonis saanud jälile hiiglamõõdulisele korruptsioonifäärile. Ta tegi kindlaks, et Valgele majale lähedal seisvad relvastuse hiigladettevõtted jaotasid valitsuse tellimisi „ainult omavahel", osates kõiki riigiga sõlmitavaid tellimislepinguid juhtida ainult enda suunas, kuna neil alati oli käepärast „teatavaid andmeid" valitsuse relvastuspoliitika kohta. Sel kombel olevat „altkäe" jagatud kuni 70% kõigist senistest sõjamaterjali tellimistest.

Seepärast esines Stuart nõudmisega, et kõik senised tellimislepingud, mitte vähem kui 48 miljardi dollari väärtuses, veel kord täpsele kontrollimisele võetaks.

Ka 1917. aasta sõjasüütajate mustad keerdkiigud avastati kongressi vastava komisjoni poolt, ehkki alles kakskümmend aastat hiljem. Kohe rakendati ulatuslikud seadused, mis Ühendriikidele pidid tulevastes sõdades kindlustama erapooletuks jäämise, kuid Roosevelt, kes oli vankumatult otsustanud oma maad sõtta tõugata, ajas need hiljem varsti nurja. Vähimalt 1938. aastast saadik on ta jälle sõbralikult liidus relvatööstusega, kes talle andestas ka ta nurjunud New Deali (uue vooru) poliitika, kuna Roosevelt võis tööstureid meelitada ennenägemata uute profiitidega.

See, mille senaator Stuart nüüd avastas, on vaid kinnituseks neile arvamistele, mis kogu maailmal sõjasüütaja Rooseveltiga ja ta seljataguste tranditõmbajate kohta alati on olnud. Teljeriikide poolt on juba korduvalt juhitud tähelepanu neile salasepitsustele, millede abil Inglismaa ja Ühendriikide suurmajanduse juhid on mõjutanud oma valitsuste poliitikat, mis aga sealseis valitsusslisteemides teisiti ei saagi olla.

Selle ääretu riigirahade raiskamise tõttu, mida Rooseveltile heideti Ühendriikides ette juba enne sõda, nägi ta ka nüüd, et paremaid usaldusmehi tal siiski ei ole, kui nimelt need suurmajanduse juhid. Pealegi istub neil kontsernidel hulk otseseid esindajaid valitsuses endas, kes omavahel on seotud suguluss idemetega ja saavad muidugi oma osa ka kontsernide ärikasudest.

Ameerika kujundab Palestiinasse juudi riiki

Eden ja Beveridge aitavad kaasa Roosevelti püüdlustele. — Uued hõlbustused sisserännuks Palestiinasse

Rooma, 4. 3. (DNB) Nagu Stefani agentuur Ankarast teatab, asutati äsja Ühendriikidele Palestiina valitsemise hõlbustamiseks „Ameerika Lähis-Ida Pank" ja „Palestiina pangandusühing" osakondadega Jeruusalemas ja Tel-Avivis Üheaegselt asutati New Yorgis „Palestiinaga kaubanduse edendamise amet", mille ülesandeks on propageerida Ameerika tööstusringkondades Palestiina loodusvarade ekspluateerimist. Nende USA sammude ülesandeks on luua Palestiinas juudi riik, mis nii poliitiliselt kui majandustikuli orienteeruks Ühendriikide järgi ja oleks Roosevelti üheks baasiks Ühendriikide imperialismi laiendamisel Lähis-Idas.

Genf, 4. 3. (DNB) Palestiina andmine juutide meelevalla alla kestab lakkamatult. kusjuures seda maskeeritakse süütute ja tähtsuseta järeleandmistega araablastele. Palestiinasse saabub pidevalt Poola juute Iraanist. Neid saadavad Inglise vägede kaitseüksused, kuna kardetakse vahejuhtumeid araablastega.

Ühe Ameerika juutide kongressi patronaadi all toimunud koosolekul esines Inglise suursaadik Ühendriikides lord Halifax seletusega, et **ühe aasta jooksul asustatakse Palestiinas kümme tuha. juuti.**

Stokholm, 4. 3. Uutel vaidlustel juudi-küsimuse kohta Inglise alamkojas avanes võimalus selles oma seisukoha avaldamiseks ka Edenile. Ta kinnitas uuesti, et Palestiina tuleb tingimata juutide käsutusse anda. Suur arv juudi väljarändajaid Inglismaalt ja teistest liitlaste maadest ootavat juba praegu Palestiinasse asumise võimalust, ja nende huvides tulevat väljakujutatud uued hõlbustused Palestiinasse sisserännuks rakendada nii kiiresti kui võimalik.

Edeni selle seletusega otseses vastuolus aga seisavad ta sõnad, mida ta ütles paar päeva varem, kinnitades, et Inglise valitsus suhtub suurima heatahtlikkusega nimelt ka araablaste kavadele. Ta arvas, et need kavad majandusliikuks, kultuurilisteks ja poliitilisteks ühinemiseks peavad tulema araablastelt endilt, kusjuures inglaste sümpaatiad neile on kindlustatud. Seejuures ta muidugi aga jättis mainimata, et araablased, kes esimeses maailmasõjas võitlesid oma vabaduse eest inglaste kõrval, juba siis esitasid nõusugused kavad, mis aga inglaste poolt nende „jaga-ja-valitse"-poliitikas tähesti tähele panemata jäeti.

Genf, 4. 3. (DNB) Nagu New Yorgist teatatakse, esines sir William Beveridge oma ringhäälingukõnes teljeriikide vastastele tungiva nõuandega, et nad sõja lõppemisel

leiaksid kestva lahenduse juudiprobleemile Euroopas ja kogu maailmas, võttes selleks endale vastutuse juba praegu.

Stokholm, 4. 3. „Dagsposten" teatel Lissabonist oli Roosevelt oma läbirääkimistel Brasiilia presidendi Vargasega nõudnud maad 500 000 noolaka asustamiseks Brasiilia Barana osariiki. Casablancas olevat kokku leplind anda seega kompensatsioon Poola emigrantide juhile Sikorskile Ida-Poola eest, mida nõuab endale Stalin.

Nähtavasti vastuoksa sellele pakkumisele on nüüd Poola „pagulasvalitsus" võtnud vastu otsuse, milles ta oma tavalisel viisil seletab, et ta lähtub ainult nendest piiridest, mis Poolal olid enne sõda.

—o—

Enne reeta, siis müüa

Saksa lehed Inglise—Vene koostööst

Berliin, 4. 3. (DNB) Ajakirjandus märgib endiselt seda vastutulelikkust, mida Inglismaa juba praegu osutab Nõukogude territoriaalsetele nõudmistele Euroopas.

„Deutsche Allgemeine Zeitung" kriipsutab seejuures alla „Daily Maili" seletust, et Hango ja Petsamo kuuluvad Nõukogude „õigustatud nõudmiste" hulka, kusjuures London lehe jõuab samasuguste järeldusteni ka Stalini territoriaalsete nõudmiste suhtes Balti ruumis ja Balkanil. Briti tähelepanuväärne on „Deutsche Allgemeine Zeitungi" arvates seejuures asjaolu, et ühtlasi tähelepanu avalikult seletatakse, nagu poleks neil rahvail ei Ühendriikidel, ega ka Inglismaa nõudmisteile „õigustatud nõudmiste" vastu loota mingit tegelikku toetust. See kõlab samuti, — kirjutab leht, — nagu kinnitaksid meie vaenlased oma sõnaga iga päev üha uuesti, et ükski Inglismaa, ükski Ameerika ega ka kõikki teine võim pole tahteline ega ka suuteline päästma Euroopat. Seda suudavad ainult Saksa relvad koos oma liitlastega, ja seda nad ka teevad.

„Berliner Börsenzeitung" juhib erilist tähelepanu Inglise nädalakirja „Spectatori" kirjutusele Inglise-Nõukogude suhete kohta, kusjuures „Spectator" seletab, et Churchill olevat Inglismaad Nõukogude poolele seades „osutanud inimkonnale teene, mille suurust praegu veel ei mõisteta küllaldaselt hinnata", ja et „Vene kommunismi" ning Inglise kapitalismi vahel praegu mingit vastolu üldse enam ei olegi. „Berliner Börsenzeitung" kriipsutab alla ka Inglise ajakirjanduse vastust Nõukogude ametlikule nõudmisele endise Ida-Poola piirkonna endale saamiseks, kusjuures „News Chronicle" seletas, et oleks mõttetu salata Nõukogude poolt otsustava hääle saamist piirijoone tõmbamisel Ida-Euroopas. Enne reeta ja siis müüa, — see vaid on Atlandi õnnepakettile praktika mõrgemate rahvaste suhtes, — märgib „Berliner Börsenzeitung" sel puhul.

Falangi juubel

Madrid, 4. 3. (DNB) Hispaania falang tähistab täna üht oma võitluse tähtsat mälestuspäeva. Üheksa aasta eest liitus üliõpilaste falang Jose Antonio juhtimisel Jonsi rahvussündikalistlike võitlusgrupp idega ühiseks Yde Las Jonsi falangiks. Hispaania ajakirjandus meenutab sel puhul seda lakkamatut võitlust, mida falang on sellest päevast alates pidanud Hispaania rahvusliku unestisünni eest. See võitlus algas omal ajal Hispaania tänavail, teda jatkati rahvusvahelise brigaadi vastu Hispaanias, ja praegu ta kestab Nõukogude lahinguväljadel.

Jaapani poolehoid Gandhile

[illegible] 4. 3. (II) Keisri poliitikat [illegible] ükumine koos ajalehtede „Tokio Nitši-Nitši", „Tokio Asahi Šimbuni" ja „Osaka Mainitši Šimbuniga" korraldasid Kabuki teatris India rahvale ja selle juhile Gandhile poolehoiu avaldamiseks suure meeleavalduse, kus muu hulgas esines kõnega Jaapani valitsuse informatsioonibüroo viitsepresident Okumura. Meeleavaldusel võeti vastu resolutsioon, mis India iseseisvuslikumisele telegraafi teel kõigisse Ida-Aasia piirkonnisse teatavaks tehti

Kindral Grande sõjakabineti ülemaks

Madrid, 3 3. (DNB) Caudillo eesistumisel kokkuastunud Hispaania ministritenõukogu nimetas Sinise diviisi endise komandöri kindralleitnandi Munoz Grande kindral Franco sõjakabineti ülemaks

Kabineti senine ülem kindralleitnant Moscardó viidi üle Kataloonia kindralkapteni kohale

Kindralkomissar ja Eesti Omavalitsuse juht külastavad Eesti leegioni

Kindralkomissar Lietzmann ja Eesti Omavalitsuse juht dr. Mäe sõitsid külastama Eesti leegioni selle väljaõppelaagris.

Eesti Omavalitsuse juhi äraolekul asendab teda kohtudirektor Öpik.

Tallinnas leegionäride vastuvõtmine 11. märtsil

Tallinnas toimub Eesti leegioni vastuvõtukomisjoni järjekordne istung Eesti leegioni astuda soovijate läbivaatamiseks 11. märtsil kell 9 SS- ja politseijuhi Eesti ametiruumes Kohtu 1.

Vastuvõtmine Eesti leegioni

Eesti leegioni vastuvõtukomisjon teatab, et vastuvõtukomisjoni istungid Eesti leegioni astuda soovijate läbivaatamiseks toimuvad:

5. märtsil kell 9.00 Valgas — Eesti julgeolekupolitsei ametiruumes.

6. märtsil kell 9.00 Võrus — Eesti julgeolekupolitsei ametiruumes.

7. märtsil kell 9.00 Tartus — tuletõrjemajas.

8. märtsil kell 10.00 Põltsamaal — Eesti julgeolekupolitsei ametiruumes.

8. märtsil kell 14.00 Viljandis — Eesti julgeolekupolitsei ametiruumes.

9. märtsil kell 11.00 Paides — Eesti julgeolekupolitsei ametiruumes.

Kõik vabatahtlikud, kes soovivad astuda Eesti leegioni, võivad ilmuda.

Iga piimalehma kohta äraandmisele miinimumkogus võid

Kindralkomissari määruse põhjal piima ja rasva äraandmise kohta peab iga piimatootja 1942./43. piimandusaastal (1. sept. 1942 kuni 31. aug. 1943) iga tema majapidamises oleva piimalehma pealt ära andma miinimumkoguse võid või võikogusele vastava koguse piima. Äraantava täispiima rasvaprotsent arvestatakse nii et 85 rasvaühikut vastab 1 kilole võile. Seejuures on piirkonnakomissaridel õigus määrata piimatootjaile maakonna normidest erinevaid äraandmisnorme, või neid tarbe korral neist vabastada.

Sama määruse põhjal on igal piimatootjal õigus pärast äraandmisnormi täitmist nõuda piimatööstuselt või tagasiandmist. Et piimatootja võitarvidust juba aasta algul vajalikul määral rahuldada, võidakse tagasiantavat võid juba ette välja anda.

Juhul kui äraantud võikogus ületab kindlaksmääratud äraandmisnormi, on piimatootjal õigus võid tagasi saada isevarustajate kohta kindlaksmääratud või tagasiandmise koguste ulatuses.

Majapidamised, mis asuvad lähemast tegutsemiseks lubatud piimavastuvõtukohast rohkem kui 8 kilomeetri kaugusel, loetakse isetõttelevateks majapidamisteks ja neil on õigus eriloa põhjal oma majapidamises toodetud piim ise piimasaadusteks ümber töötada, kusjuures piimasaadused tuleb viia kindlaksmääratud kogumispunktidesse.

Samuti võib kohalik omavalitsus tarbijaile, kes elavad lähemast tegutsemiseks lubatud piima äraandmiskohast kaugel, võimaldada piimaostu tarbimisnormide ulatuses vahenditult piimatootjalt. Selleks võib valida vald usaldusväärseid piimatootjaid, kes tagavad, et nad täispiima ära annavad ainult tarbimisnormide piirides.

Piima ja piimasaaduste äraandmise kontrolli teostavad kohalikud omavalitsused.

Juhul, kui mõni majapidamine pole oma kohustusi korralikult täitnud või on ühel või teisel viisil kehtivate eeskirjade vastu piimasaaduste äraandmise kohta eksinud, alustatakse juurdlust mittetäitmise põhjuste leidmiseks. Põhjendamatuid või kuritahtlikke eksimusi karistatakse seaduses ettenähtud korras.

Eesti Noorte pere kasvab

Eesti Noorte tegevus kujunes jaanuari- ja veebruarikuude kestel paiguti üsna sisukaks ja mitmekülgseks.

Liikmete arvus on märgata järjekindlat tõusu. Viimase tegevuskuu kestel kasvas Eesti Noorte pere ligemale 400 liikme võrra. Rõõmustaval kombel on tõhusat juurekasvu märgata ka maanoorte ja väljaspool kooli töötavate noorte osas.

Käesoleva aastaga alustas innukamat tegevust ka Petserimaa noorte malev kus liikmeid on juba poolesaja ümber. Riguldis on loodud erilippkond rootsi rahvusest noortele.

Neil päevil valmisid esimesed Eesti Noorte metallist, emailitud, nägusad rinnamärgid. Ka noorte vormirietuse küsimus on lahendamisel. Vormirietus tuleb lihtne, värvilt karge sinimust.

Üheaegselt noorte vastavatele katsetele ettevalmistamisega on peagu kõigis noorte-malevais arenenud hoogus isetegevus mitmete ühisürituste näol. Nii on Viru noortemalevas rõhku pandud noorte kultuurilistele üritustele, külastatud teatrietendusi, korraldatud suusakursused 75 noorele ja saadetud rindele 320 ajalehte.

Pärnus peeti talvespordipäev 50 osavõtjaga ja juhtide kursus 20 noorele. Tartu noored saatsid rindele ligi 400 ajalehte ja 40 noort võttis osa ERÜ karbikorjandusest. Petseris esinesid noored aktustel laulude ja keelpilliorkestriga, korraldasid suusavõistlusi ja saatsid rindele ajalehti. Saare noortemalevas tegutsevad noorte huviringid orkestri, spordi ja rahvuskultuurilistel aladel.

Eesti Noorte lähema aja olulisimaist üritusist võib mainida malevajuhtide õppepäevi, mis toimuvad märtsi keskpaiku Tallinnas. Järgnevad ulatuslikumad noortejuhtide kursused ülemaalises ulatuses. Kursused toimuvad Lõuna-Eesti osas asukohaga Tartus ja Pärnus, kuhu koonduvad ka Sakalamaa noortejuhid.

Järgnevad samalaadsed kursused korraldatakse järjekorras Rakveres, Tallinnas ja Kuresaares. Tallinnas peetavalle kursusile kogunevad ka Harju-Lääne- ja Järvamaa noortejuhid.

Meil on kasutamata maapõuevarasid

Kesknädala õhtul toimus Tallinnas EKK ruumes avaettekanne ulatuslikumas loengute sarjas „Tunne oma maad ja rahvast". Esimese loengu pidas tööstuslike uurimiste instituudi geoloogilise osakonna juhataja dr. A. Luha teemal „Eesti maapind ja aluspõhi".

Andes üksikasjalisema ülevaate Eesti maapinna liigestusest, vihjas lektor kõigepealt sellele, et eriti soodsaid võimalusi Eesti pinnaehituse tundmaõppimiseks pakub Tallinn ja selle lähem ümbrus. Siin leidub sügavaid kaevupuurimisi, mis selgitavad aluspõhja ehitust kuni 150 m sügavuseni.

Käsitelles Põhja-Eesti paealuspõhja laadi, märkis kõneleja, et üksikute paekordade paksus ületab 400 m. Seejuures esitavad paed mitmesuguseid lubjakivide ja dolomiitide erililike, mida saab edukalt rakendada ehituskividena, tooraineena lubja põletamisel, tsemendi valmistamisel, tselluloosi valmistamisel ja mujal.

Arvestades lubjakivide suuri tagavarasid ja tööstuse üha tõusvaid vajadusi, võib ennustada paelademete suurenevat osatähtsust tulevikus tööstuse varustamisel.

Edasi käsitles dr. Luha meie maa aluspõhja katvaid jääaegseid ja pärastjääaegseid kruusa- ja liivalademeid ning moreeni, mille olemasolu on aluseks põllupinna viljakusele Eestis.

Oma ettekande lõpus peatus lektor lähemalt meie maapõuevarade juures, selgitades pikemalt põlevkivi, fosforiidi ja kipsilademete kasutamist. Osa maapõuevarasid nagu rauamaak, glaukoniit jt. on meil veel kasutamata ja osalt ka selgitamata.

Loengut selgitasid valguspildid, mis näitasid erinevusi Põhja-Eesti paeala ja Lõuna-Eesti liivakiviala vahel. Kuulajaid oli ettekandel rohkearvuliselt.

Isevarustajaile kõik nende poolt ülestöötatud küttepuud

Raietöödega mitmed vallad lõpukorrale jõudmas. Viljandimaal rakendatakse veotalgutele 1200 hobust

Eesti Omavalitsuse juht on avaldanud tälendava muutmisjuhendi linnaelanike ja linnades asuvate ettevõtete ja asutuste küttepuudega varustamise korra kohta 1943./44. aasta talveks. Asjakohastatud juhendi kohaselt müüakse alates 3. veebruarist tagantjärele kõik isevarustajate poolt ülestöötatud küttepuud isevarustajaile, kuna raietöödel tekkiv tarbepuu jääb Metsade Keskvalitsusele, kusjuures selle eest maksetakse töötajaile tasu kehtivate töönormide alusel.

Üheaegselt isevarustajate metsatöödele siirdumisega arenevad praegu võrdlemisi hoogsalt ka kohustuslikud raie- ja veotööd. Metsade Keskvalitsuse viimaste andmete kohaselt on normikohuslased seni üles töötanud 585 626 tihumeetrit metsamaterjali. Samal ajal ulatub isevarustajate poolt ülestöötatud kogus kaugelt üle 500 000 tihumeetri.

Kuna varema korra kohaselt isevarustajate poolt ülestöötatud kogustest pidi Metsade Keskvalitsusele jääma kogu tarbep— ja küttepuu see osa, mis ühes tarbepuuga ületab 50 prots. isevarustaja poolt ülestöötatud kogumahust, siis on nus kord linnade isevarustajaile metsa ülestöötamise suureks soodustuseks.

Kohustuslike raie- ja veonormide täitmise osas sammub endiselt esirinnas Võrumaa, kus seni on üles töötatud ligi 85 000 tihumeetrit metsamaterjali. Raietöödes järgnevad Võrumaale Harju- ja Tartumaa.

Kuna Tartumaa veonormide täitmine arenes seni üldiselt lolult, siis on nüüd teostatud veotalgute tulemusena juba mitmed vallad jõudnud veonormide täitmisega lõpukorrale. Nii on Veski vald ettenähtud veokavast täitnud Kambja metkonnas 91 protsenti, Jõgeva vald Kurista metskonnas 85 protsenti ja Kudina vald Kalavere metskonnas 81 protsenti.

Raienormide täitmisel on seni parimaid tulemusi saavutanud Lõuna-Tartumaa vallad sest neil on ka normid võrreldes teiste valdadega tunduvalt väiksemad. Otepää metskonnas on Elva Pühajõrve ja Otepää vallad juba ületanud raiekavas ettenähtud normi. Samuti on Kastre metskonnas ettenähtud normid täidetud üle 90 protsendi.

Isevarustajate poolt on Tartumaal seni üles töötatud 42 000 ruumimeetrit puid millest üksnes kahe nädala vältel, s. o. 15. veebruarist kuni 1. märtsini, valmistati metsamaterjali 6 200 ruumimeetrit. Samuti on Tartu linnas arenenud isevarustajate metsatöödele siirdumine kõigiti hoogsalt. Tartu suurimatest käitlustest viibivad praegu metsatöödel Tartu õllelehase töötajad, kes töötavad üles 3000 ruumimeetrit küttepuid. Elavat huvi on metsatöödele minekul märgata ka üksikisikute seas, kelledest moodustatakse väikesed, 3—5-liikmelised töögrupid.

Virumaal on seni olnud edukalmaks raienormi täitjaks Vaivara vald, kus töödest on osa võtnud 317 isikut, kelledest 313 on normikohuslased. Raietööd on mainitud vallas lõpetanud 220 normikohuslast, kuna ülejäänuil on töö lõpetamisel. Samuti on seni edukalt töötanud Vaskna rva, Vihula ja Kohtla vallad. Veotööde alal sammuvad Virumaal esirinnas Küti ja Mahu vallad.

Pärnumaal on 108 protsenti ettenähtud raiekavast täitnud Tihemetsa vald. Nimetatud vald pidi normina üles töötama 4048 tihumeetrit metsamaterjali, kuid on seni valmistanud juba 4370 tihumeetrit.

Võrumaal on raienorme edukalmalt täitnud Kanepi ja Sõmerpalu vallad, kellede tulemus ettenähtud normist küünib 90 protsendini. Vedude alal on Võrumaa parimaks vallaks Kõlleste.

Viljandimaa metskondades alustatakse täna veotalgute korraldamisega, mis kestavad kuni tuleva nädala keskpaigani. Ühtekokku on kavatsus veotalgutele rakendada 1200 hobust. Seni on veotöödes Viljandimaal edukalmad olnud Kõpu ja Tänassilma vallad, kuna raietöödes on parimaid tulemusi saavutanud Kõpu, Karksi, Raudna, Rimmu ja Vastemõisa vallad.

Viljandi linna osas on isevarustajate kohta, kusjuures kõigis siirdunud peamiselt suuremad asutused ja ettevõtted. Metsatöödel viibivad praegu ka Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi ja kohaliku ETK harukontori teenistujad, kes kogusummas kavatsevad üles töötada 1700 ruumimeetrit küttepuid.

Ilmastikuolude paranedes on praegu kogu maal märgata niihästi raiekui ka veotööde osas varemast tunduvalt intensiivsemat tegevust, kusjuures eriti veotöödeks agaralt kasutatakse soodsaid kevadeelseid talveilmu.

Sama peab ütlema ka linnade isevarustajate kohta, kusjuures kõigis linnades toimub kohalike küttepuudelanke, siis on ka linlaste, eriti aga kõlbliste ja asutuste metsatöödele siirdumine kõigiti mõistelav.

Koolides klassikomplektide arv suurenenud

Eestis töötab praegu 42 gümnaasiumi 13 809 õpila sega

Haridusdirektooriumi haridusosakonnas on valminud kokkuvõtted meie koolide kohta 1942./43. kooliaastal. Neist nähtub, et klassikomplektide arv käesoleval kooliaastal on 3430, olles 36 klassikomplekti võrra suurem möödunud kooliaasta klassikomplektide arvust.

Ülevaate saamiseks meie praegustest haridusoludest toome alljärgnevalt kokkuvõtte *meie praegu tegutsevate üldhariduslike koolide,* nende õpilaste ja õpetajate arvu kohta.

Eestis on praegu algkoole kogusummas 1170. Võrreldes eelmise (1941./42.) kooliaastaga, on algkoolide arv suurenenud 12 võrra. See suurenemine on toimunud maa-algkoolide arvel, kuna nende arv on kasvanud 1055-lt (1941./42. k.-a.) 1069-ni. Samal ajal on linna-algkoolide arv langenud 105-lt 101-ni.

Algkoolide arvu suurenemine maa osas on tingitud sellest, et mõõdunud kooliaastal ei saanud kõik koolid kas koolimaja puudumisel või mõnel muul põhjusel tegevust alustada. Võrdluseks olgu märgitud, et enne enamlaste tulekut tegutses meil 1175 avalikku algkooli ja 18 eraalgkooli.

Klassikomplektide üldarv käesoleval kooliaastal on 3430, olles 36 võrra suurem möödunud kooliaasta omast. Neist asetseb 746 klassikomplekti linnades ja 2684 komplekti maal. Keskmiselt töötab linna-algkool 7,5 klassikomplektiga ja maa-algkool 2,5 klassikomplektiga. Kooli keskmine klassikomplektide arv maakondade järgi on kõikuv, olles suurem rahvatihedamais kohtades. Nii on näiteks hõredasti asustatud Läänemaal algkoolis keskmiselt 2,2 klassikomplekti, kuna tihedasti asustatud Petserimaal on see arv 2,9. Kõige suurem maa-algkool on Senno algkool Petserimaal, mis töötab 15 komplektiga, linnaalgkoolidest on suurim Tallinna 21. algkool, kus töötab 18 klassikomplekti.

Normaalarvu tundidega töötab kõigis algkooles 3219 õppejõudu, neist linnades 575 ja maal 2644. Alla normi tundidega on õppetöösse rakendatud 430 õppejõudu.

Üldse töötab meil algkooles praegu kokku 3649 õpetajat.

Kuna maaõpilased elutsevad koolist sageli õige kaugel, siis on õppetöö soodustamise huvides igas maakonnas asutatud koolide juure internaadid. Üldse on internaate kogu maal 410. Internaades on ülekaalus tütarlapsed, kuna nende arv tõusob 4440-ni. Internaades elutsevate poeglaste arv on samal ajal 3682.

Gümnaasiume töötab meil praegu 42, kuhu on arvatud kaasa ka Tallinna 12. gümnaasium, mis on mõeldud täiskasvanutele.

Kõige rohkem gümnaasiume töötab Tallinnas, kus neid on 11.

Teisel kohal on Tartu 5 gümnaasiumiga, kuna ülejäänud linnades pole üle kahe gümnaasiumi. Kahe Tallinna ja ühe Tartu gümnaasiumi juures on avatud eelklassid, kuhu pääsevad algkooli 4. klassi lõpetanud. Need eelklassid on avatud koolide juures, kus töötavad klassikaharud.

Eesti 41 gümnaasiumis õnib kokku 12 877 õpilast, neist 5765 poeglast ja 7112 tütarlast. Kui siia juure arvata veel Tallinna 12. gümnaasiumi õpilased, kes on ametiskäijad ja peamiselt täiskasvanud, siis tõuseb õpilaste üldarv 13 809 inimeseni neist 6205 mees- ja 7604 naisõpilast.

Säästmine posti-hoiukassa kaudu

Eesti Kütsekogude Keskliit pöördus kõigi töötajate poole üleskutsega, et nad pühendaksid rohkem tähelepanu rahasummade säästmisele. Töötajaid soovitatakse igat summat, mis töötasust üle jääb, hoiuraamatule sisse maksa tulevasteks elutarvitusteks ja sõjale järgnevaks ajaks.

Hoiuste sissemaksmine toimuks posti jooksvate arvete büroo hoiukassale. Kui töötaja on kindlaks määranud, kui suure summa ta järjekindlalt oma palgast nädalas või kuus suudab säästa, täidab ta vastavalt hoiuvalduse blanketi. Samuti täidab ta sooviavalduse postihoiuarve avamiseks, kui ta veel postihoiuraamatut seni ei oma.

Seejärele toimub säästmine üsna lihtsate toimingute varal. Igal järgneval palgamaksmisel peab käitise juht ise nii suure summa palgast kinni, kui on varem avaldatud soovi säästa. Sissemaksud teostatakse juba käitise poolt üheskoos.

Oma postihoiuraamatusse sissekantud hoiust võib hoiustaja igal ajal oma soovi järgi kasutada. Sissemaksetud summad võib ta igal ajal kõigis 2500 postiasutuses iga päev jälle välja võtta. Hoiusummade pealt arvatakse intresse juba sellest kuupäevast alates, millal need on käitise juhi poolt sisse maksetud.

Kõiki säästmisse puutuvaid teateid annab Riia posti jooksvate arvete büroo postihoiukassa.

Tallinna teateid

Mida saab märtsikuus ostä emade erikauplusest

„Kaubamaja emadele" on ühekuulise tegevusperioodi vältel leidnud eeliskaartide omanike poolt elavat külastamist. Kaubamaja kaupade tagavara täieneb pidevalt ja juba lähemal ajal on oodata uute kaubakoguste müügile ilmumist.

Märtsikuus tulevad emade kaubamajas müügile peamiselt peenpuukaubad, nagu nõõbid, nõelad, pandlad, kudumisvardad jm. Keemiakaupadest on samal ajal müügil ainuli kingakreem, mille saamiseks ostjal tuleb kaasa võtta tühi karp. Samuti müüakse erikauplusest emakaardiomanikele teed.

Eespool nimetatud kaupade ostmiseks peab emadel kaasas olema osturaamat ja emakaart. Osturaamatuta on võimalik osta naiste ja meeste korktaldu, taskupeegleid ja postkaarte. Neile emadele, kel klasskaup oli siiani välja ostmata, müüakse nimetatud kaupu ka märtsikuus.

Märtsis ja aprilli esimesil päevil toimub müük erikauplusest emakaardi järjekorranumbrite alusel järgmistel kindlaksmääratud päevadel.

Kaart nr.	1— 150	8.	märtsil
„ „	151— 300	9.	„
„ „	301— 450	10.	„
„ „	451— 600	11.	„
„ „	601—8150	12.	„
„ „	8151—8300	15.	„
„ „	8301—8450	16.	„
„ „	600— 750	18.	„
„ „	751— 900	19.	„
„ „	901—1050	22.	„
„ „	8451—8600	23.	„
„ „	8601—8750	24.	„
„ „	8751—8900	25.	„
„ „	1051—1200	26.	„
„ „	1201—1350	29.	„
„ „	1351—1500	30.	„
„ „	8901—9050	31.	„
„ „	9051—9200	1.	aprillil
„ „	9201—9350	2.	„

Kõigil neil emakaardiomanikel, kel ei ole võimalik osta ettenähtud päeval, on märtsikuu esimese nädala suhtes erlostupäevaks 6. märts, teisel nädalal 13. märts, kolmandal nädalal 20. märts ja neljandal nädalal 27. märts.

Ostuiubade alusel müüakse erikauplusest emadele kaupu igal tööpäeval. Samuti on kauplus iga päev ostmiseks avatud neile eeliskaardiomanikele, kes elavad väljaspool Tallinna ja Tallinn-Nõmmet.

Nende emakaartide ostuaja kohta, millede numbrid ei ole eespool märgitud, avaldatakse edaspidi eraldi teade.

Suuremaid käitisi raietöödele

Metsade Keskvalitsuse poolt Tallinna isevarustajaile vabaks antud kontingendist on seni raielube valja antud juba 6500 ruumimeetri küttepuude ülestöötamiseks. Raietöödele saamiseks tuleb tallinlastel pöörduda linna küttekrillisi lahendamise aktsiooni büroo poole, Mundi 2, kus teostatakse linlaste metsatöödele suunamist.

Tallinna suurematest käitistest asuvad neil päevil raietöödele Lihaekspordi töötajad Piirsalu metskonnas ja Eesti Kalurite Keskuse teenistujad Aegviidu metskonnas. Lihaeksport kavatseb üles töötada 1000 ja EKK 300 ruumimeetrit küttematerjali.

Joobnud autojuht põhjustas liiklemisõnnetuse

Täiesti joobnud oleku tõttu sõitis autojuht Jaan Oder teisipäeva õhtupoolikul Kaarli tänavas veoautoga vastu puud. Veoauto sai sedavõrd vigastada, et ta tuli õnnetuskohalt slepis ära vedada.

Autot juhtinud Jaan Odrait, kes elutseb Paldiski mnt. 6, võeti alkoholi tarvitamise tõestamiseks vereproov ja ta paigutati kaitsevangistusse. Kuriteole võrdse tähtsusvõitsi eest on Jaan Odrai oodata ranget karistust. Kõigile tänavaliiklemist ohustavaile liiklejaile, nende hulgas ka jalakäijaile, olgu see juhus holatuseks pidada liiklemisõnadustest rangelt kinni.

Loeng Soome Talvesõjast

Pühapäeval, 7. märtsil, korraldab Tallinna rahvaülikool algusega kell 11 hommikul kino Gloria Palace'is järjekordse loengute hommikupoolikus. Seekord kõnelevad Tartu ülikooli õppejõud mag. Kareda teemal „Soome Talvesõda" ja Eesti julgeolekupolitsei juht major A. Mere teemal „Ajakuutseid päevaprobleeme".

Eriti huvitavaks tõotab kujuneda mag. Kareda ettekanne Soome Talvesõjast, kuna eestlastel puudub ulatuslikum ülevaade oma vennasrahva sangarlikust heitlusest bolševism vastu.

Pealeselle esineb Tallinna rahvaülikooli loengute hommikupoolikul ühe kaitsepataljoni orkester A. Tammari juhatusel.

Sissepääs loengute hommikupoolikule on tasuta.

Perekonnaseisuteated

Tallinna linna perekonnaseisuametis on registreeritud järgmised perekonnaseisu muudatused:

Sünnid: Rein Kascla.

Abiellumisteavitid: Artur-Aleksander Rand ja Veera Pommer; Arvi Lalvoog ja Malmu Küttler; Hugo-Aleksander Jõgiaru ja Elfriede-Julie Ints.

Abiellumised: Valdur Villo ja Aina-Tamara Espal; Arkadi Põder ja Hilda-Hermine Postl.

Surmajuhtumid: Auguste Romanovski, neiuna Jansson, 40 a.; Juhan Lõiv, 80 a.; August Link, 87 a.; Lagle Konks (Konsen), 2 k.

Pimendamise aeg täna

Algus kell 17.20, lõpp kell 5.45.

Valveapteegid Tallinnas

Reedel vastu laupäeva:

Tartu m. apteek, Tartu mnt. 46, tel. 209-42; Rae apteek, Raekojaplats 11, tel. 451-88; linna 1 apteek, Pärnu mnt. 16, tel. 453-47; Narva m. apteek, Adolf Mitleri tn. 4, tel. 304-27.

—×—

Raadio

LANDESSENDER REVAL

Laupäev, 6. märts

5.00 Saade Saksa sõjaväele. 5.15 Hommikuontsert (ülek.). 5.45 Päevauudised. 7.00 Päevauudised saksa k. 7.15 Tuntud meistrite kauneid melooediid (mgn. ja hpl.). 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa k. 12.00 Lõbus valjuhäälidaja (hpl.). 12.30 Päevauudised saksa k. 12.45 Lõunamuusika (Ringhäälingu s. ork., joh. P. Nigula). 13.45 Päevauudised 14.00 Päevauudised saksa k. 14.20 Muusikalisi pistasju (mgn.). 14.40 Sõjaraadadelt 15.00 Eesti laule (hpl.). 15.10 „Kuhu lõpevad kõik teed?" Põimik eesti luulest saksa k. (III) 15.30 Kirevaid helisid nädalalõpuks (Ringhääl 'kp., kõn ja hpl.). 17.00 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa k. 17.15 Väike vahemäng (hpl.). 17.25 Noortele: „Hädavares ja õnnelaps" (II) H. Scheffleri kuuldemäng suurtele ja väikestele. Nähtejuht: R. Opsola. 17.50 Päevauudised 18.00 Mõni sõna rahvale. — Ala kaja ja saatekava ülevaade. 18.30 Rahvaliikme viike (külakõpell). 18.50 Kenad palad, mis meid rõõmustavad (hpl.).

13

Selg ja suured viltides jalad olid ukse poole. Viltide tallad olid paigatud ja jämedate nööridega alla õmmeldud. Maltspuu nägi võppumas selga, mis oli peagu lauana küürns ja mille lambanahast vesti läbi tõusid üles kondised õlamõhnad. Peotäis lumivalgeid juukseid kattis kukalt ja need oma pikkuses olid kaelal kägardunud kergeisse lokkidesse, nagu väikesel lapsel. Kondised käed olid tõstetud lauale ja, kanged nagu roikad, hoidsid kinni jahipüssist, mis lebas laual — vana roostesöödud tulilukk, ammu ajast ja arust läinud.

Rauk jättis mulje kibedasti nutvast inimesest, kes mahajäetuses ja üksinduses hüüab Jumala poole, kelle nime Maltspuu eraldas ta ulu-vast pominast.

„Mis on, mis on, vanapapi?" hüüdis Maltspuu ja raputas teda õlast, peas oletusi õnnetustest ja hädast.

Hetke jäi rauk laua ette liikumatult, nagu ta oli olnud, ja alles siis, kui Maltspuu teist korda pani käe ta õlale, kergitas ta pead ja kohendas oma jalad raske aeglusega tõusmiseks. Ta käed lasksid püssist lahti ja ta ajas end pikkamisi ägades püsti. Maltspuu nägi nüüd alles, et pilt tolmuses kuusekübidest raamis oli Kristuse pilt, kus Õnnistegija oma pikas mantlis ja kõvera kepiga on koputajana sulgtud ukse ees.

Rauk laua ees nõõrdus tõustes. Ta käed rippusid ahvikombel ees. Õlad olid raskesti ettepoole kumardunud ja silmad valgete kulmupuhmaste all uurisid võõrast nagu mingis segaduses. Maltspuu nägi, et ta üks silm oli tinase läikega, hallist kaest varjatutud, kuid teine kimeles jääkirkana talle otsa.

Maltspuu oli saanud mulje pisaraist uputatud inimesest, kuid vanamehe nägu oli kuiv ja liikumatu, ainult silmalaud punetasid ja otsmiku kortsude võrk valgel nahal oli valusasti kipras. Siis nägi Maltspuu vihast leeki rauga ainsas silmas, terve ta keha sirgus, õlad kerkisid ja huuled valges habemes hakkasid vabisema, nii et Maltspuu iseenesest kogeles:

„Vabandage, ma koputasin, ma arvasin, et on midagi viga... või juhtunud..."

„Välja!" liikusid vanamehe huuled ja kostis kile raugahääl.

Maltspuu taganes ukseni, sealt langes ta pilk veel kord püssilaele laual, Kristuse pildile ja kümnetele mustunud rohupudelitele lauanurgal, ja ta püüdis uuesti asja seletada ja midagi pärida. Seekord hakkas vanamees oma viltides jalgu üsna jõuliselt läve poole lohistama.

Ta suu oli nagu kõneluseks avatud, kuid sealt ei tulnud ühtki sõna.

„Tsimi!" kähistas ta lõpuks ja osutas oma tuise käega Maltspuule. Laua alt hüppas välja süsimust põlvekõrgune koer keda Maltspuu polnud märganudki. Koer langes vihase urinaga Maltspuu säärtesse, kes tundis, kuidas ta püksid kohe kärisesid.

Kuid peni püüdis üles hüpates ka ta kaela ja kõri. Ta oli jätnud kepi välja ja hüppas nüüd põgenedes õue. Ta aga ei pääsnud vihasest koerast vabaks ja pistis looksma nõlvakust alla. Peni tormilised hüpped ta turjale pidid mitu korda paiskama ta jalust, ja ta põgenes üle mätaste, saranuupõõsastest läbi, maa müdisedes järve poole.

Ta ei peatunud enne kui oli rõõsaiast üle, ja märkas alles nüüd, et koer oli ammu maha jäänud. Ta silus segaduses imukseid ja tundis, kuidas veri tagus ta meelekohtades. Hämmastunud kõigest nähtust hakkas ta ägedasti talu poole tõttama. Mõtete segases keerlemises ta ei märganud esiaiju proua Randerit, kes talle sauna juurest paadisillalt vastu pöördus. Ta võpatus nagu uuest hädaohust, kui naine otse ta ligiduses küsis:

„Kuhu teie siis nüüd nii hirmsa kiirusega?"

Ta ei saanud veel vastata, kui küsija silmad suurenesid naerust. Kuid naine tõsines kohe, ja küsis nüüd üllatunult:

„Püha taevas, mis siis teiega on juhtunud?"

Taltsutatud, kuid veidi kohkunud lõbususest proua Randeri näos taipas Maltspuu, et ta pidi nägema välja haledalt koomiline. Ta pilk libises üle oma korratusse sattunud riietuse ja peatus püksisäärel, mis oli koera hammastest kuni põlvini lõhki. See summutas kiiresti ta ärevuse. Püüdes püksisäärt varjata, ta pomises punetades:

„Ärge nüüd naerge midagi — asi on ehk liiga tõsine! Olingi ruttamas tallu, et peremeest või kedagi üles otsida ja abi tuua, sest seal õlal," ta näitas käega üle järveselja kuusiku poole, „on kindlasti midagi juhtunud." Ja ta jutustas lühidalt, mida ta oli näinud.

Proua Rander kuulas teda ja seiras ta ilmet hallide, külmaks tõmbunud silmadega. Maltspuu imestas, et naine ta erakordsest seiklusest polnud põrmugi üllatunud, vaid suurima rahulikkusega ja väikese emaliku hooldusvarjundiga sõbendas:

„Ärge nüüd häbenege midagi seda haiget püksisäärt — kui usaldaksite ta pärast minu kätte, siis püüan ta kokku nõeluda, niipaju kui ühe linnaelust rikutud naise näpud seda oskavad."

Maltspuu kummardus punetades ja tänas. Kindlasti oli proua selle loo juures jällegi millestki teadlik, millest temal, Maltspuul, aimu polnud. Ja proua Rander laususki:

„Kuid see talu siin oleks küll viimne, kuhu teil oma looga sohiks pöörda. Imestan ainult, kuidas te sinna üles sisse pääsite ja just õhtisel päeval!"

Ta asus aeglaselt minekule, ootas Maltspuu enda kõrvale ja lausus siis:

„Kui jalutame aeglaselt, siis püüan teile tervet lugu selgitada. Enne aga lubage üks küsimus: kas olete tervet Luhakoodre talu ta vällisilmes tähele pannud?"

Maltspuu tõmbas silmade vahele mõtliku kurru ja kostis noogutades:

„Arvan, et jah."

„No hea," kinnitas proua, „siis olete küll märganud, et talu sellise suure ja jõuka kohana on väiseltt ligadi-logadi ja hirmsasti korrast ära. Kui heidame kas või pilgu temale siit eemalt," ja ta seisatas ning mõlemad vaatasid üles kingule, kus tõusis vana pumbatuulik mädanenud postide ja kõrgel vastu sinist taevast kriiksuva roostetanud plekkidest tuulerattaga, millest kaugemal tagapool paistsid hoonete hallid katused.

„See pump siin on ju üsna luuleline oma logiseva rattaga vastu suvist taevast ja valgeid pilvi, kuid ometi on ta aastaid parandamata ja talu vesi tassitakse toobritega üles siit järvest. Ja edasi on üsna kena järve kaldal see vana katuseta paadikuur, aga ometi on lastud seal mädaneda parandamatult talu varandust. Koos kuuriga veel üks vanem paat ja talu kauaaegsed kalaastusabinõud. Ainult saun on remonditud ja osaliselt uuesti ehitatud, sest kuidas sa ilma selleta ikka saad, kui talu tahab endale auks ja iluks suvitajaid pidada!

Õue pole õue selle õiges mõttes enam olemaski. Ühtki posti, mis kunagi maha on langenud, ja ühtki väravat, mis kord on lagunenud, pole uuega asendatud. Hea seegi kui risu on kõrvale visatud! Ühtki lillepeenart, ühtki marjapõõsast ega noort puud pole istutatud, peale nende, mis taeva armust on sigineud. Kõnelemata sellest, et oleks ehitatud uusi hooneid, nagu põhuküüni, mille endale on muretsenud iga korralik talu, et õlekuhjad vihmas ja lumes ei mädaneks..."

Maltspuu märkas, kui hea kõneleja oli proua Rander ka pikema aine juures, kus kadus ta taevaline lühilausete mänglev toon. Ta sõnade järgi kerkis silme ette nagu maalitult kogu talu ta haige ja lõdeva, veidi kurb-sõbraliku välimusega, mis Maltspuule sellisena algul oli meeldinud. Omalt poolt pidi ta nüüd meenutama sõõti kasvanud ja noorest metsast vallutatud põllumaid.

„Jah, ka see," kinnitas proua Rander. „Aga talus on veel muudki haiget ja ebamäärast, mida esialgu ei taipagi ega näe. Siia otsa veel rida võlgu ja segiläinud perekonnaelu."

„Ja mina mõtlesin..." segas Maltspuu.

„Ikka mõteldakse," lausus naine kõne kestel tekkinud kurvameelse varjundiga silmis ja hääles. „Ikka mõteldakse ja pärast nähakse, et kõik, kõik on teisiti kui mõteldud. Sedaiaadi on kord elu. Aga siiski — olgugi et kõik teisiti võib olla kui esialgu mõteldud, igalt poolt jääb järele ka midagi ilusat — nii loodame ka sellest suvest." Naine kõneles erilise soojusega ja vaatas oma kaaslasele kõrvalt otsa. Nad astusid hetke vaikides, kuid siis küsis Maltspuu kohmetunult:

„Aga mis sellel siis on ühist tolle majaga seal järveotsa taga?"

„Ah-jaa," naeratas proua. „Selle tähtsaima unustasin ju seletamata. Kui ma seda talu nii lagunevais värvides maalisin, siis tahtsin sellele tähelepanu juhtida, et igal asjal on ju oma põhjus, ja selle talu kõdunemisel samuti."

„Kui talu alla käib, siis võib sel olla väga palju põhjusi," meenutas Maltspuu lauset kõnelusest toimetaja Udritsaga.

„Kuid siin on põhjus päris selge," kostis naine. „Põhjus pole põrmugi vähem ega suurem kui see, et meie isand Piirits pole selle talu tõeline peremees. Õieti ta pole veel selle peremees.

Aga ma loodan, et see hale mehevari, kui ta kord tõeliseks peremeheks peaks saama, ka peremehena hakkab tegutsema — ohjad kätte võtab ja talule korra peale paneb. On huvitav näha, kuidas väline teeskleminе teda seesmiselt lõhub ja laostab. Mees mängib oma suvisakste ees talu omanikku, teades ise samal ajal selgesti, et tal pole veel õieti rentnikugi õigusi. Näib, et selline vale teeb inimese vedelaks ja loiuks."

Kõneleja oli uuesti vaikinud, ja kui ta seda ise märkas, lausus ta lauseaiad:

„Jaah, nüüd te võite vist jällegi küsida, mis sel lool teie looga ühist on? Aga side sellel on sitsiki. Lugu on nimelt nii, et selle talu õige peremees elab seal onnis, kust te äsja katkiste pükstega tulite."

„Kas ta on hull?" küsis Maltspuu, meenutades valge juukselakaga rauga ainsat kristallina sädelevat silma.

„Ärge nüüd liiga vara oletusi tehke!" heitis proua Rander kaasaseele heatahtlikult noomiva vaate. „Too rauk seal onnis on täie mõistuse juures. Ta on selle suure talu kuulus peremees. Tema tegutsemisajal olid talu piirid ja maad veel laiemad, sest metsi ja äärekrunte on müüdud. Ta oli uhkelmaid peremehi üle kihelkonna, jumalakartlik ja nii range, et inimesed tast ta ranguse pärast kõrvale hoidusid.

Ehkki ta oli kiriku vöörmünder, tuli ette juhtumeid, et ta vihahoos lõi töölisi ja kohtles vaenuliselt kõiki, kes ta tahtmisi ei arvestanud. Teda hüüti ümbruskonnas Mõisnikuks, ja praegugi tuntakse teda selle nime all. Võib-olla pidi nimi kajastama ta iseloomu, võib-olla ka ta endisi häid sidemeid mõisaga, või ehk ka ta päritolu, mille kohta ei ole õiget selgust. Kui juhtus ta elu tõsiasim õnnetus, oli kogu ümbrus täis kahjurõõmu ja parastamist, nagu oleks õelus saanud teenitud palga.

Ta kangus aga ei murdunud. Ta ei alistunud, võttis vaid end kirikuametist lahti, kus tal ei kõlvanud olla, kuna ta oli tapnud inimese."

Nad olid tõusnud nüüd üles nõlvale ja kui nad vaatasid tagasi, siis paistis metsa vahel järv nagu viir hangunud tina, ja te

Uudiseid kodumaalt

Tartumaalt

Kõva puudevedu. Kasutades praegust rahuldavat talveteed, on asutud suuremate talgute korras veotöödele. Elva valla talunikud on käesoleval nädalal olnud pidevalt ametis veduděga ümbruse metsadest Elva laoplatsile. Mõnel päeval on korraga väljas olnud kuni kada hobust.

ERÜ juhte. Tartumaa lõunaosas on määratud ametisse ERÜ piirkonnajuhtidena Aakres J. Naelapea, Elvas O. Priima, Kambjas E. Sibul, Kongutas E. Koger, Nõos J. Pärn, Otepaal R. Urm, Puhjas O. Uin, Pühajärvel A. Metsla, Rannus J. Saadjärv, Rõngus A. Faber, Veskis R. Sägi. Elva linnas on ERÜ piirkonnajuhiks J. Ungvere, Otepää linnas H. Pajo.

Elvast

Uus jaoskonnaarst. Elvas asus senise jaoskonnaarsti dr. P. Avarsoo asemele ametisse dr. M. Illiste, kes seni oli jaoskonnaarstiks Kambjas.

Virumaalt

Võinormitäitjad said alkat. Väike-Maarjas alustati alka väljajagamisega võinormitäitjaile. 126 piimatoojat, kes olid normid täitnud 100-%-liseit, said igaüks 1,5 liitrit uudset valgustusainet, kuna 12 talunikku, kes kohustused olid täitnud 80 kuni 100%, said igaüks 1 liitri. Lisaks said kõik hüvituse osalised ka veel vastava lambipea ja tahi.

Raietöö endiselt hoos. Vaoveldas jatkub endiselt hoogus metsaraiemõrride täitmine, näidates viimaseil päevil koguni pidevat tõusu. Umbes 70% raiekohuslastest on juba normid täitnud ja ülejäänud on seda praegu täitmas.

Halbadest teeoludest tingituna on veotöödes märgata küll teatavat tagasiminekut, kuid talunikud püüavad siingi oma kohustusi võimaluse piires täita.

Türilt

3102 elanikku. Türi linna aadresslaua andmeil oli Türil 1. märtsil 3102 elanikku, neist oli mehi 1325 ja naisi 1777, seega naisi rohkem 452.

Võrreldes linna elanike arvu ajaga enne venelaste tulekut, on elanike arv Türil vähenenud ligemale 300 hinge võrra.

Lastekodus 70 kasvandikku. Türi linna väikelastekodus on praegu 70 last, kellede vanus kõigub 3—7 aasta vahel. Lastekodus saavad väikesed ka sooja toitu, neist 17 kehvemate vanemate last tasuta lõunaid.

Suuski sportlastele. Türi on saanud 30 paari suuski, mis lähevad müügile peamiselt tegelikele suusaspordi harrastajaile. Suuski saavad osta ainult isikud, kes omavad selleks vastava nõusoleku kohalikult spordijuhilt.

Saaremaalt

Lõi pähe 4 sm pikkuse haava. Heinrich Pütt Kihelkonna vallast Ranna külast teatas politseile, et sama valla noormehed Julius ja August Raukid ning Voldemar Tolli olevat teda 21. veebruaril kaigastega peksnud ja löönud talle pähe 4 sm pikkuse haava. Löömine toimunud Undva küla Noori talus, kus Pütt viibinud võõrsil.

Purustas sumplaeva. Põide vallas elutsev Mihkel Aer avaldas ametivõimudele, et ajavahemikus 1.—15. jaanuarini olevat kellegi poolt purustatud tema sumplaev, mis seisnud Kübarsaare rannas. Ühtlasi on laevalt ka mõtmesuguseid esemeid kaasa viidud. Omanik hindab oma kahju 3000 margale.

Surevus pilsib kõrgel. Selle aasta esimesel 2 kuul pilsib surevus Saaremaal võrreldes sündidega ikka veel kõrgel. Nii on Kuressaare linnas veebruaris sündinud 7, surnud aga 6 inimest. Kuressaare vallas on jaanuari- ja veebruarikuu kestel sündinud 2, surnud 6 inimest, Kaarma vallas sama aja jooksul sündinud 8, surnud 6. Abielluimiste arv on olnud õige tagasihoidlik.

Kuressaarest

Millal ja mida loetakse? Möödunud aasta jooksul on Kuressaare avalikku raamatukogu kasutatud 11 112 isiku poolt, kes lugemiseks on võtnud kokku 12 313 raamatut. Lugemistihedaimaks kuuks on osutunud november, mil kogust on võetud 1339 raamatut, järgnevad oktoober (1308 rmt.) ja juuli (1112 rmt.).

Omamaisist kirjanikest on olnud loetavaim Aug. Mälk, kellele järgneb A. H. Tammsaare, ja välismaisist ungarlane L. Zoláhi, kelle teoseist veel praegugi loetakse alanemata huviga „Kaks vangi". Uudisteoseid pole saadud lugejaile anda, kuna nende köitmiseks ei ole siiani olnud võimalust.

—//—

SPORT

Eesti käsipallimeistrivõistluste lõppturniir 11.—16. märtsini

Eesti käsipallimeistrivõistluste lõppturniir tuleb Tallinnas kavatsuste kohaselt pidamisele 11.—16. märtsini. Võistlused viiakse läbi turniirisüsteemis, kusjuures osavõtjad meeskondi on nihästi korvkui ka võrkpallis kuus Meeste korvpallis esinevad Tallinna Kalev, Tallinna Spordiklubi, s.-s. Estonia, Tartu Kalev, Tartu Politsei Spordiring ja Pärnu Tervis. Võrkpallis võtavad lõppturniirist osa s.-s. Estonia, Tallinna Spordiklubi, Tallinna Kalev, ASK Tartu Kalev ja Pärnu Tervis. Võistlused toimuvad Kadrioru tennishallis

Koolinoorte käsipallivõistlused jatkuvad

Tallinna koolinoorte meistrivõistlused jatkuvad pühapäeval Harjaoru võimlas. Algusega kell 11 kohtuvad tütarlaste võrkpallis 10. gümnaasium ja 8. gümnaasium, poiste B-klassi võrkpallis 2. gümnaasium ja õpetajateseminar, poiste A-klassi võrkpallis kommerriskool ja Gustaf-Adolfi gümnaasium ning poiste B-klassi korvpallis Vestholmi gümnaasium ja esimene tööstuskool.

Samas kell 16 toimuvatel võistlustel sooritavad tütarlaste võrkpallis matši 5. gümnaasium ja kommertskool, poiste A-klassi võrkpallis 10. gümnaasium ja õpetajateseminar, poiste B-klassi korvpallis tehnikum ja kommerriskool ning A-klassi korvpallis tehnikum ja 5. gümnaasium.

Iluusiklemismeistrivõistlused Berliinis

13. ja 14 märtsil toimuvad Berliinis Saksa iluusiklemismeistrivõistlused paaris- ja naisteüksiksõidus. Võistlustest võtavad osa ka senised titlikaitsjad paarissõidus Gerda Strauch ja Günther Noack ning naisteüksiksõidus Gudrun Olbricht.

Ungari poksijate teine võit Šveitsis

Ungari poksijad, kes maavõistlusel Šveitsi vastu saavutasid võidu 10:6, pidasid teise võistluse Baselis ja võitsid sealse meeskonna ülekaalukalt 12:2. Võistlust ei tolmunud poolraskekaalus. Šveitslastele tõi ainsa võldupunkti sulgkaallane Schmutz, kes võitis ungarlase Erdey.

Uus Rootsi rekord 4×100 m teateujumises

Stokholmi sporditseits Hellase meeskond, kes hiljuti püstitas uue Rootsi rekordi 4×200 m teateujumises, saavutas nüüd ka uue rekordi 4×100 m teateujumises ajaga 4.03,7. Endiseks parimaks tulemuseks oli mainitud distantsil 4.06,2. Rekordmeeskonna parimaks ujujaks osutus Per Olaf Olsson, kelle 100 m ajaks märgiti 59 sek.

Soome meistrivõistlused mäesõidus ja suusatamises

Soome mäesõidu- ja suusatamismeistrivõistlustel Nokias tuli hõpetes võitjaks P. Toivonen, kelle parimad hüpped olid 43 ja 48 meetrit. Kombineeritud mäesõidus saavutas Kaplaneni ja Tolsa ees esikoha Huhtala 451,7 punktiga. 3+10 km teatesuusatamises tuli võitjaks Lahti meeskond koosseisus Toivonen, Mikkunen ja Silvenginen ajaga 2.04,46.

Selgusid Rootsi poksimeistrid

Käesoleva nädala keskel Stokholmi tsirkuses toimunud Rootsi meistrivõistlustel poksis kaitsesid meistritiitlit kukk-kaallane Stig Kreuger, sulgkaallane Kurt Kreuger ja kergekeskkaallane Börje Vretman. Meistriks tulid veel Persson kärbeskaalus, Boquist kergekaalus, Ture Agren keskkaalus, Frisk poolraskekaalus ja Johansson.

Ametlikke teateid

Määruse nr. 1 piima- ja rasvamajanduse alal teostamisemäärus
2. jaanuarist 1943

Idaala riigikomissari määruse nr. 1 piima- ja rasvamajanduse alal, 16. septembrist 1941 (VBIRKO. lk. 15, ABL. Reval 1942. lk. 471), § 9 alusel määran:

§ 1. (1) Piimatoonja on iga piimalehmapidaja, ka siis, kui lehmapidamine ei ole elatusalaks.

(2) Isetöötleja-tootja on piimatootja, kellele kuloa põhjal on lubatud oma majapidamises toodetud piima ise piimaaadusteks ümber töötada.

(3) Piimaga ja piimasaadustega isevarustaja on piimatootja, kellele on lubatud tema majapidamises tarvilik kogus piima ja piimasaadusi võtta oma majapidamisest. Nende kohta kehtivad eri tarbimisnormid.

(4) Piimatööstused on kõik kättised, kes piima koguvad või ümber töötavad, nagu piimakogumiskohad, piimatalitused, juustutööstused, koorejaamad ja muud säärased kättised.

(5) Piimaaadused on kõik täispiimast kooritud piimast või koorest valmistatud saadused, hoolimata sellest, kas need on määratud inimtoiduks või töötustikuks ostarbeks, nagu või, juust, kuhupiim, kaselin ja muud säärased saadused.

§ 2. (1) Iga piimatootja peab 1942-43 piimandusaastal (1. septembrist 1942 kuni 31. augustini 1943) iga tema kättises oleva piinalehma pealt ära andma mõtimumkoguse võid või võikoguse vastava koguse piima. Araantava täispiima rasvaprotsent arvestatakse piimatootja kasuks järgmisel määral: 65 rasvadühikut = 1 kg võid. Üksikuis maskondades äraantavate mõtimumkoguste suurus antakse teada piirkonnakomissaride (maakondlike põllumajandusjuhtide) poolt.

(2) Piirkonnakomissaridel (maakondlikel põllumajandusjuhtidel) on õigus erijuhtudel valdadele ja linnadele või piimatootjaile, eriti ühelehmapidajaile, määrata maakonna normidest erinevaid äraandmisnorme või tarbe korral neid äraandmise kohusest ka vabastada. Piimatootjat, kellel on laudas rohkem kui üks lehm, võidakse ühelehmapidajaks tunnistamata jätta ka siis, kui iga üksik lehm kuulub eri omanikule.

(3) Piimaloom, kes tõendatult hoolimata kohaest söötmisest ei tooda kindlaksmäärätud mõtimumkogust, kuulub eelistatud korras tapmisele lha äraandmise kohuse täitmise ostarbel.

(4) Idaala riigikomissari määruse nr. 1 piima- ja rasvamajanduse alal 16. septembrist 1941 § 1 esimeses (1) lõikes nimetatud tootja majapidamises majapidamisse kuuluvate isikute või karilooomade toitmiseks mittevajalike piimakoguste äraandmise kohus jääb kehtima ka esimeses (1) lõikes ettenähtud normide kindlaksmääramise puhul.

§ 3. (1) Piimatootjal on õigus pärast äraandmisnormi täitmist nõuda piimatööstuselt või tagasiandmist. Ei kohaselmäärat katta piimatootja võitarvidust juha piimandusaasta algul, võidakse tagastamatut võid ette välja anda. Või tagasiandmist võidakse teostada jaanuarist kuni aprillini kuni 50% ja maist kuni augustini kuni 25% ulatuses äraantud piima- või võikogusest. Äraandmismäärad määravad kindlaks piirkonnakomissarid (maakondlikud põllumajandusjuhid).

(2) Kui äraantud võikogus ületab kindlaksmäärätud äraandmisnormi, on piimatootjal tähelik õigus võid tagast saada isevarustajate kohta kindlaksmäärätud või tagasiandmise koguste ulatuses. Sealjuures arvatakse maha esimeses (1) lõikes ettenähtud juha ette kätteantud tagasiandmiskogused. Piimatootjali on õigus ülejäänud kindlaksmäärätud normide äraantud piima või võikoguste pealt saada erilisi soorituspreemiaid.

§ 4. (1) Isetöötlejaiks-tootjaiks võib tunnistada ainult neid piimatootjaid, kelle majapidamine asub lähemast teguiserõiseks lubatud piimavastuvõtukohast rohkem kui 8 kilomeetri kauguses ja kes seni piima piimatalitusse ei viinud ega ei turustanud. Avaldus isetöötlejaks-tootjaks tunnistamise asjus tuleb esitada vastavale vallavanemale, kes ka avalduse kohta otsuse teeb. Põhjendatud eeljuhtudel võib piirkonnakomissar (maakondlik põllumajandusjuht) vallavanema ettepanekul ka teisi piimatootjaid piima äraandmise kohusest vabastada ja neid isetöötlejaiks-tootjaiks tunnistada.

(2) Piimasaaduste kogumiskohad isetöötlejaile-tootjaile määrab kindlaks Piimahinguute Keskliit „Võieksport".

§ 5. (1) Kohalik omavalitsus (linna- ja vallavalitsus) võib tarbijaile, kes lähemast tegutsemiseks lubatud piima äraandmise kohast rohkem kui 3 km eemal elavad, nende avaldusel lubada tarbimisnormide piirides osta täispiima vahendittult teatavalt loas tähendatud piimatootjalt. Selleks võib määrata ainult usaldusväärseid piimatootjaid, kes tagavad, et nad täispiima ära annavad ainult tarbimisnormide piirides.

(2) Piimatootja võib esimeses (1) lõikes tähendatud juhul piima ära anda ainult vastavate piimakupongide vastu. Ta on kohustatud tema poolt eraldatud piimakupongid ühe nädala jooksul pärast toitlusperioodi lõppu esitama vastavale piimatööstusele. Piimatööstus kannab esitatud kupongid piimatootja kohusliku normi arvele ja annab kupongid kohalikule omavalitsusele edasi

§ 6. (1) Kohalikud omavalitsused peavad nimekirju kõigi nende piirides elustevate piimatootjate kohta. Nimekirjades tuleb märkidas: piimatootja nimi, tema elukoht, tema majapidamise nimetus, temale kuuluvate piimalehmade arv võinormi suurus ja piimatööstus, kuhu saadused viakse. Sellese nimekirja tulenoksul sisse kanda kõik piimandusaasta jooksul tekkinud muudatused. Need muudatused kantakse nimekirja äraandmisgärkude järgi järgneva äraandmisjärgu esimese kuu 5. päevaks.

(2) Kohalikud omavalitsused annavad igaühele piimatootjale talundi põhiraamatu või võimuldikaardi, mis sisaldab samu andmeid kui esimeses (1) lõikes nimetatud nimekirjad. Muudatused kantakse sisse kohalike omavalitsuste poolt iga äraandmisjärgu alguseks.

(3) Piimatööstused nõtavad kohalike omavalitsuste juures registevalst nimekirjadest arakirjad ja kanavad esimese ige äraandmisjärgu alguseks muudatused sisse. Kohalikud omavalitsused teatavad piimatööstustele tekkinud muudatused, nõipea kui need on nimekirjadesse sisse kantud.

(4) Piimatööstused kannavad nende juures peetavaisse nimekirjadesse jooksvalt igal kuul, kui suured piima või maavõi kogused piimatootja on oma äraandmisnormi katteks või tile selle piima või piimasaadusi muude kui piimatootja elukoha suhtes pädevate piimatööstuste kaudu; c) õigustamatult omandab piima ja piimasaadusi.

(2) Katse on karistatav.

(3) Esimeses (1) lõikes nimetatud karistuste asemel võib Kindralkomissar määrata korraldustrahve kuni 10 000 rilmargani ja piirkonnakomissarid kuni 500 riigimargani.

(4) Kindralkomissar võib süüdlastele edasise kutsetegevuse ajutiselt või kestvalt keelata. Ta võib määrata vivivileva piimatootja lehmad tapaloomade äraandmise kohuse täitmiseks. Erilise süü korral võidakse otsustada piimalehmad tasuta võörandada.

§ 13. (1) Käesolev määrus jõustub 1. märtsil 1943.

(2) Samast ajast kaotavad kehtivuse. 1) Teostamiseeskiri riigikomissari määrusele nr. 1 piima- ja rasvamajanduse alal 28. aprillist 1942 (ABl. Reval lk. 474), 2) Esimene rakendamiseeskiri Idaala riigikomissari määrusele nr. 1 piima- ja rasvamajanduse alal 30. maist 1942 (ABl. Reval lk. 488) loetakse antuks käesoleva määruse alusel.

(4) Piimaseadus 22. juunist 1934 (Riigi Teataja 1934, nr. 56, art. 494, ja 1936, nr. 17, art. 152) ja selle juure antud teostamismäärus 16. novembrist 1934 (Riigi Teataja 1934, nr. 101, art. 792), samuti Piima ja piimasaaduste väljaveo kontrolli seadus 29. augustist 1937 (Riigi Teataja 1937, nr. 69, art. 578, ja 1939, nr. 23, art. 254) jäävad jõusse, kuivõrd need ei ole vastoius riigikomissari määrusega ja selle määruse alusel antud teostamiseeskirjadega. Põllumajanduse Keskvalitsuse juhataja on õigustatud andma piima ja piimasaaduste kvaliteedi kohta uusi eeskirju või olemasolevaid eeskirju muutma.

Tallinnas, 2. jaanuaril 1943.

Kindralkomissar
Lietzmann

TEADAANNE
Eesti Kutsekogude Keskliidu poolt jagatavaie sukkade ja sokkide ostulubade kehtivuse aja kohta.

Pikendan Eesti Kutsekogude Keskliidu poolt sukkade ja sokkide ostulubade kehtivust kuni 31. märtsini 1943. a.

R. KARRO,
Eesti Kutsekogude Keskliidu komissaarne juhataja.

Äkilise surma läbi lahkunud
August Kõärdi't
* 13. V 1902, † 28. II 1943
mälestavad valusas leinas
abikaasa, pojad ja omakesed.

Perekond Tammekand, J. Saar.
Matmine 7. märtsil Liiva kalmistul

Surma läbi lahkunud
Konstantin Ljubimov'i
* 19. 10. 1903, † 1. 3. 1943
mälestavad
T. T. H. Läne div. I. komp. 1. rühm.

Öde ja vend perekonnaga.
Matmine 7. märtsil kell 12 Kaasani kirikus, sealt tuletõrje kalmistule.

Oma armasi liiga vara lahkunud
Lehokest (Raiend)
* 27. 9. 1941, † 2. 3. 1943
leinavad ema, kodadmatuses vilbiv õsa, vanaemad, tädid, onu, omakesed ja kõik tuttavad, kellele ta oli kallis.
Kirstupanek laupäeval, 6 skp., kell 13 Lembitu 27—2.

Pika raske haiguse järele uinus igavesele unele meie armas
August Link
* 30. II. 1885, † 3. 3. 1943.
Leinavad abikaasa, lapsed, lapselapsed, õde perekonnaga ja kaugelviibiv poeg.
Matmine pühapäeval, 7. märtsil 1943, Jaani kirikus

Isamaa ilu hoieldes
Vaenlase vastu võitledes
langes kauges idas meie armas
Artur Netian
* 8. 9. 1922, † 24. 2. 1943.
Valusas leinas
abikaasa, poeg ja ema

Perekond Sirel'id,
ristitütar Malmu.

Pika raske haiguse järele sulkus igavesele unele minu unustamata abikaasa ja meie armas hea isa
Anton Tuberg
Sünd. Varbolas 26. III 1878. a., surn. Tartus 3. III 1943. a.
Leinavad **abikaasa, tütar, mobil õõrasposr perekonnaga ja küüditatud kasutütar mehega.**

t/S. Rumbeg, Tuberg & Ko ja O/Ü. „Viru".

M. Tamm perek. Vasalemmas

J. Tähe ja Ko juhatus.

Perekonnad:
F. Kuljus, A. Leitmäe, K. Saar.

Pika raske haiguse järele uinus meie armas hea isa
Vassilj Dmiitri p. Lomtjev
28. VII 1877. a., † 3. III 1943. a.
Valusas leinas naine, lapsed, lapselapsed ja väimehed.
Kirastamine 8. märtsil kell 9 kodust Simeoni kirikusse ja sealt vene kalmistule.

Armast isa
Hendrik Kuri't
* 24. 1. 1869, † 28. 2. 1943
leinavad **abikaasa ja lapsed.**
Matmine 6. märtsil Saardes.

Surma läbi lahkunud
Jaan Tinn'i
* 18. II 1885, † 2. III 1943
leinavad
abikaasa, lapsed ja omakesed.
Kirstupanek 6. 3. kl 18. Kodust äraaastamine 7. 3. kl 13.30, matus kell 15 Rahumäel. Pauluse kog. kalmistul.
Ametivendi palutakse osa võtta.

TEATRID-KONTSERDID

ESTONIA TEATER
R., 5. märtsil, „Sevilla habemeajaja". L., 6. märtsil, k. 14.00 „Karmen", k. 19.00 „Abikaasa".
P., 7. märtsil, k. 14 „Tütarlaps kodumaata"; k. 19 „Nagu teile meeldib" viimast korda.
Kassad avatud k. 12—15 ja 17—19

EESTI DRAAMATEATER
Reedel, 5. märtsil, (res.) „Selise venda", Laupäeval, 6. märtsil, k. 18 nukuteatrus „Prints Lokerõõtjal", k. 19 „Karin ja Indrek".
Pühap., 7. märtsil, k. 10.30 noorsootükk „Kutsu venda"; k. 14.30 „Armastuskirjad"; k. 19 „Lipud tormis".
Kassa avatud k. 12—15 ja 17—19

VAIKETEATER
Reedel, 5. märtsil, k. 19 „Kaluriid" (res.) Laup., 6. märtsil, k. 14.30 „Patuoinas" (res.); ja k. 19 „Nell selli".

Varietee teater „PI AZA" Tartu mnt 4-a
Reedel, 5. märtsil 1943, Ravell Kandell operett-revüü 1 pildis „Stefan, ära äritut" Algus kell 20 Piletite eelmüük kella 10—12 ja 1—2—20

Estonia kontsertsaal. Laupäeval, 6. märtsil 1943, a. s. somaatide õhtu. Esitavad: Atis Teichmanis iselle (Rita Ringhääling) Dagmar Kokker — klaver (Tallinna Ringhääling). Kavas: d' Hervelois, Beethoven, Schubert, Strauss. Algus kell 18. Pääsmed eelmüügil Estonia kassas k. 12—15 ja 17—19.

KINOD

Mängukava 1.—7. märts. 1943. a. Telefoni teel pääsmeid ei varuta

Noorsoole lubatud

Rangi krahvidmiehe paintakse kõlas Jada esimesi seansse

Alg 16.30, 18.30, 20.30

GLORIA. Taeva ja maa vahel. Werner Krauss, Gisela Uhlen. Alg. 16.00, 18.15, 20.30.

HELIOS Ma annan su vahaks Heinrich George, Ilse Werner, Ernst v. Klipstein. Alg. 16.00, 18.15, 20.30

PLAZA Palju lärmi ümber Nixi. Jenny Jugo Albert Matterstock Alg 15.30, 17.30.

KUNGLA. „Stukad", C. Haddatz, H. Sielzer, E. v. Klipstein. Alg. 14.00, 16.00, 18.15, 20.30.

AMOR. Kora Terry, Marika Rökk, Josef Sieber. Alg. 16.00, 18.15, 20.30.

FORUM. Ave Maria Benjamino Gigli, Käthe v Nagy.

DIANA. Mehed peavad oli olema. Hertha Feiler, Hans Söhnker.

ORION. Öö Venetsias, Heldemarie Hatheyer, Lizzi Waldmüller, Harald Paulsen.

SKANDIA. *) Kuldsuurelendus.

MARS. *) Tema eraskretär, Gustav Fröhlich, Maria Andergast, Theo Lingen.

VICTORIA. Sissepääs ainult sõjaväelastele.

KOPPEL. Koim imekaunist päeva. Gustav Waldau, Gina Falkenberg. 17, 19.

ARSTID

Dr. H. Lender, Kõrva-, nina-, kurguhaigused. V.-v. 9—10 ja 4—5, Kaupmehe 15—3, tel. 497-76.

TUNNID

Rõivastuse kursusele õpilaste registr. Kavas põhilõigete joonestamine, moeliiked ja õmblustöö, n.- ja 1.-tüüdel. Eitevalmistus kutseeksamile. Õpilastel on võimalus endale õmmelda mantleid ja kleite vil. meistri juhatusel. Rooskirantsi 15—6. P. Veberman.

Klaveritunnid. Felix Veberman. Kõnet. 10—12 ja 14—16. Rooskirantsi 15—6, tel. 475-41.

Laulutunde kes annaks? Sit. 32.21032.

Rootsi ja saksa keele tunde võtan Tallinnas või Nõmmel. Sit. 30/19970.

Järeleaitamistunde mat., füüs., eesti ja saksa k. gümn. II kl. õiatuses võtab kõiresti õhtugümn. õpil. Sit. 31/20191.

Järeleõppetunde eesti ja saksa k. ja iseõran. matemaatikas võtab gümn. II kl. õpil. k. 18. Soov. keskl. Võin koju tulla. Sit. 35/19975.

Saksa ja prantsuse k tunde võtan. Sit. 3/20163

Eesti keele ja matemaatika tunde võtab õitarl. algk. VI kl. kursuses. Sit. 17/19957

TÖÖTSIMISED

Elektri-, masina- ja mehaanikaseadmeid korrastan, vastutus. Nõmme., pk. 11.

Metsatööd ja puude kohalevedu Tall. keskkõittega majadele ja asutustele. Sit. 19/20179.

Autojuhi (II l.), 8-a. prakt., vajab teenistust. Sit. 30/21030.

Perenaiseks soovib korr. tüdruk. Juuru pk., nõudmiseni. Kaubasoovija.

Ehitustehnik (Tehnikaülikooli van. kurs. ülõõpilane) otsib teenistust. Saksa keele oskus. Sit. 15 21015.

Teenistust maale väiks. tallu (korr. talu) soovib aus ja korralik noor maanelu. Oskab kõiki talutöid. Sonda p.-k. isikut. nr. 188 ettenähtajale, kuni nõudmiseni.

Soovin kohta Nõmmele, kus on 1 või 2 last, ja kus mõlemad vanemad käivad ametis. Olen keskealine ara kodune inimene, keedan iseeslivalt ja räägin saksa keelt. Sit. 23/21623.

Karbiidlambikünnlaid valmistan. Sit. 29/20189.

Parketilaatõõde ettevõte. Esimene Parkett Töökõhistu Tallinnas, Müürivahe tn. 7., tel. 471-75. Erialal: igas, parketipõrandate tegemine, parandamine, puhastamine ja poonimine.

Talutõõle soovib põllumajapid. võimel, keskeal, üksik mees. Sit. 12 20112.

TÖÖPAKKUMISED

Naistõõjõõdu vajab Põide juustutõõstus Saaremaal. Soovitav, kes varem on meiereis teenitud. Palk kokkuleppel. Kaub. koha peal, või kirj. Paul Sillandi, Põide.

Karjaravitsejat-karjatalitajat vaja kohe suuremasse talu Põltsamaa ümbr Kirj. praktika ja tõõkohtade nimet. sit. „Prima". Suusõnal. tehakse kaupa Põltsamaal, Tartu tn. 1—1, või Viljandis, Sakala pst. 16, või Tallinnas, Lai 21—3.

Mõõrsepp ja krohvijad vajab ehituskontor V. Peterson, Kaupmehe 19—1, tel. 660-44. Reg. Tööametis, Pärnu mnt. 36, tuba 32.

Raamimeest saeveskisse vajab Raasiku Villatõõstus, Perekonnale korter. Tel. Raasiku 12-b või Toompuolestee 12—4, Tall. Tööleõõtmine Tööameti kaudu.

Ehitus- ja ihittõõlisi (mees- ja naisõõlisi) vajab ehitusfirma „H. Muru & E. Pajuste". Tööleõõtm. Tööameti kaudu, Pärnu mnt. 36. Firma teostab sõõjalisti tähtsaid tõid. Tõõlõõtus ja -saapad firma poolt võõrmaldatud.

Noori eesti tütarlapsi vähese saksa keele oskusega vajab kergemateie tõõdes saksa f-ma. Antakse toidulisanorme. Teat. K. Pärsi 20—18, f-ma Maruhn, Pallasm. Tööametis Pärnu m. 35, t. 52.

Leivavedajat vajab A. Tralla leivatõõstus. Oleva 5, tel. 453-84. Reg. Tööametis, tuba 34.

KORTERIOTSIMISED

Mõõbl. tuba kesklinna soovib saksa riigiametnik, kes tihti viibib reisidel. Sit. A/550.

Korter 2 tuba ja kõõk. Tõnismäe rai., vahet. samas. (või ka 3 toaga) korteriga Hiiul või Pääskülias. Sit. 27/19467.

Tuba, omaette, kõõgi kasut., soovib üksik sõõjaväel. naine. Sit. 25/20066.

Tuba kesklinna rai. soovib korralik riigiteenija. Sit. 25/19885.

1—2-toal. korterit või tuba erasisses, ja kõõgi kasut. vajab kõõe eesti ohvitser. Sit. 20507/20502 või tõõpäevadel k. 9—12 tel. 480-31.

Korter, 2 tuba, kõõk ja esik, päikesepõõe. vahet. 2-toal. korteriga. Sit. 8/19906.

Tuba, keskl. või Kalamaja rai., vajab rindelt tulnud ohvitser õõkoolt õõpingaiks. Sit. 29/20225.

Mõõbl. tuba südal. raj. või Pärnu m. soovib korralik noormees, tehn. õõpil. Sit. 9/21009.

1—2 mõõblita tuba kõõgi kasut. otsib korralik ametniku-perekond. Sit. 19/21004.

Mõõbl. tuba soovib üksik sõõjaväelane. Endal kütte. Sit. 27/20337.

Mõõbl. tuba soovib Saksa politseiametnik. Sadamaajama rajoonl. Kütte endal. Võimal. saksa keeles sit. 21/20221.

1-toal. korterit soovib riigiteen. noormees. Sit. 14/19994.

1-toal. korter vahet. suurema korteri vastu Nõmmel v. Tallinnas. Sit. 2/20203.

1—2 mõõbl. tuba (oma küttega), soov vanni ja tel. tarvit. otsib riigiaakslane. Sit. 16/19998.

2 mõõbl. tuba kõõgi tarvit., keskl. lähedl. vajavad 2 preilit (riigiaakslased). Sit. 13/20213.

Kõõsõõriliseks või tuba soov. kaks riigiteenistuses õõpurnoormeest. Kõõe olemas. Sit. 12/19992.

1-toal. korterit, tuba või mõõbl. tuba vähese kõõgi kasutamisega soovib naisametnik. Kütte endal. Sit. 11/19991.

2 tuba, kõõk, esik, 25 r.-m. päikesepõõne, vahet. natuke suurema vastu. Sit. 15/19995.

2-toal. korterit või kort. osa Tallinna või Nõmmele otsib õõimees. Sit. 5/21005

Korterit Nõmmele otsib sõõiidne 3-l. perek. Soovi k. vahet. Tallinna korteri vastu. Sit. 35/20196.

Mõõbl. tuba, soov. erasissek., keskl. rajoonl. soov. korr. noormees. Sit. 3/21008

3—4-toal. korteri Nõmmele soovin vahet. Tallinna, 3-toa eskiisi ja verandaga vastu Kadriorg rai. Sit. 35/21025.

Korteriosa (2 tuba kõõgi, võimal. korral ka vanni kasut.) soovib noor eesti ohvitser (ahelus). Tel. 307-97 või sit. 24/21024

3-toal. korter (pp. 65 m2, parkett, ahjukütte, vann, tel.) koos kõrvalruumidega, asub Tallinnas. Paldiski m. lähed. uute elamute ja vahet. samaväärane korteriga Rahumäe ja Pääskülla vahel. raj. Sit. 20538/20533.

Mõõbl. tuba kõõgi, vanni ja tel. kasut. vahet. mõõblita toega. Tel. 478-78 või sit. 25/20185.

Korter (3 tuba, kõõk ja vann, keskl., gaasiga) vahet. 2- või 3-toal. korteriga Rahumäe ja Pääskülla vahel. raj. Sit. 27/20187 või Nõmme, Põllu 25—2.

2 tuba ja kõõki soovib korr. perekond. Võib õõa ka osa korterist. Sit. 19/20170.

Väikest korterit vajab vanem perek. Võib ka keldrikorter olla. Sit. 25/19965.

KORTERIPAKKUMISED

Majahoidjakorter (tuba kõõgiga) ära anda Tallinn-Nõmmel. Vabaduse pst 23 Küs. Fähimanni 13—15, Tallinnas.

Tuba, eraldi sissek., ära anda meester. Rahumäel. Vabaduse pst. 32—2.

Korterikaasaseks võõb tulla korralik ausa inimene, kel endal magamiseks diivan või kuõetl. Heina 23—4.

Kaasõõrilist vajab üksik härra. Sit. 4/20164.

OSTETAKSE

Kirjutuslauatool, moodne, tamm pähklirga. Sit. 7/20127.

Igasuguseid vedrusid ja polstrikõõte. Tõõst. S.-Ameerika 1. E. Thalson.

Botikud või kalossid 1½-a. lapsele. Sit. 34/19634.

Võrkrandio, tõõkorras. Sit. 16/20136.

Autoampermeeter (kilreati). Sit. 25/20145.

Käsisaag. Hiielaine, Sõõke küla post, Märjamaa, v. V.-Ameerika 24—14. Hiielaine

Raudvoodi, reformpõõhjaga. Sit. 18/20056.

Moodne lapsevanker. Sit. 32/20062.

Võrkraadio ja elektrikeedukann. Sit. 24/20064.

Kalosid 2-a. poeglapsele. Sit. 35/20078.

Sarpuruahi, pruug. Sit. 12/20052.

Käõõmõõbusmasin, ükskõõrdinad ja lapsesportivanker (soov. 4 rattaga). Sit. 9/20049.

Reformvoodipõõhi, suurus 168×87. Rahumäe, Kurni 1—1.

Roostevaba nuge-kahvleid ja diivan, uus või vähe tarv. Sit. 28/19888.

Lapsevoodi ja -vanni ostan või tellin. Sit. 22/19882.

N.-vihma- või tolmumantel. Võib ka pruugitud olla. Sit. 14/19874.

Lihahakõõimismasin nr. 5—8 ja lapse õõpott. Sit. 19/19879.

2 voodilina ja padjapüürt. Sit. 15/19875.

Diivan. Sit. 19/19873.

Raudvoodi reformpõõhjaga. Sit. 12/20082.

Kahe-inimese-voodi. Sit. 10/20096.

Saksa keele õõperaamat. B. Kobolt, II. Sit. 9/20089.

Kirjutustaud, diivanilaud ja tugitool. Sit. 1/20087.

M.-kevadmantel ja trikisärk. Sit. 11/19871.

M.-rannamantel keskm. tõõ. kasvule Sit. 2/20082.

Raadiolamp 6 K 7 või 6 J 7. Sit. 31/20071.

Vanem hobune põõlutõõka. Sit. 30/19970.

Väike aurukatel, võib ka pitõõ õõa. Sit. 31/20111.

Seelik, tumedam, võib ka vähe kantud olla. Sit. 38/20104.

Mootorratas 98—350 ccm. Paldiski m. 24—14 tel. 464-28.

Tänavakingad nr. 43 või 44. Sit. 28/19896.

Eestik, ilukirjandust, ajakirju. Lood. Kr. ja Tänapäevs romaane ostan ja vahetan Sit. 22/20102.

Alaidaja lamp „Philips" võrkanoodile (kinnine) Ots 5—1, Th. Saurin.

Pruug. saapriiliste. Sit. 33/20073.

Koerakutsikas, kas nõõd või edaspidi. Sit. 6/19946.

Lapsevanker korras. Tel. 472-57, või sit. 22/20142.

Meeliinde õhes pulega ja tõhje õuid. Tartu, p.-k. 164.

Tõõhõõne ja varss tallu. Järva-Peedu p.-ag. „Talumees".

Fotosuurendusaparaat ja hea pisikamera. H. Kaljunen, Kohila p.-ag.

Maja Nõmme-Pääskülla raj. Kaup 8—2, tel. 311-58.

2000 kantmeetrit siiluõõkive ostab ehituettevõte „Beton", dipl. ing. Joh. Lilliental, Tallinn, Pärnu 4—28. Pakkum. saata õõitoodud aadr., kusjuures hind näidata kas kivide asukohas või laevaga kohaleveetuna Tallinna Sõõjasadamas.

N.-jalgratas (korras). Raua 46—2, E. Jõrna või sit. 20518/20512.

Põõstklaveri, korralikku, ostan või õõrin.

Kajakad, kaljukotkad ja Eesti metsad

Meie maa on paljude Põhjala lindude lõunapoolse maks koduks

„Eesti Sõnale" kirjutanud mag. J. LEPIKSAAR

Eesti loodus võib vaatamata oma ala väiksusele ullatada mitmekesisusega, mida tekitab kolme põhiliselt erineva suureluruumi kokkupuude just meie piires. Need on meri, pidev kultuurmaastik ja pidev põhjapooline metsavööde. Sellest on tingitud ka meie ala linnuliikide rohkus (siiani kindlaks tehtud vorme on 287, neist 211 pesitsejat) ja tunduvad erinevused iga naabermaa suhtes. Meie omagi ala tuleb liigestada veel erinevaiks valdkondadeks, kus leiame igaühes erinevaid elutingimusi ja erineva linnustiku.

SAARTE ja RANNIKU RIKKALIK LINNUSTIK

Eesti saartel ja rannikul leiame hulga linde, keda mujal meie kodumaal ei taba. Näiteks ilusat, imelist ristilindu. See pole part ega hani, vaid midagi vahepealset. Valge- ja mustalaiguline, punapruunil võruga rinnal. Lennul vormub ta kena valgetest laikudest risti kujutus, millest siis lind endale nime on saanud.

Ta pesitseb sügavas koopas, kasutades selleks ka vanu rebaseurgusid. See on annud ainet vagajutule, nagu elaks ristilind ehk ristpart hanemurdja rebasega rahulikku kooselu. See jutt on muidugi aluseta. Looduslike urgude puudumisel peab ristilind ka „paadialuseks" või asutab pesa tühja kalakuuri või akna.

Täiesti merega seotud on ka hahk, — suurpartlane, kelle on teinud kuulsaks ta hinnaliste pesasulgede pehmus. Emalind nopib neid munade katteks enese rinnalt. Nad on nii õhkpeened, et nendest kootud suurrätti saab kergesti läbi sõrmuse ajada.

Isahahk on edevamalt ereda sulerüü kandja, pealt lumivalge, alt sügavmust, pea imeliselt roheline. Emalind on vastandiks isale kõige tagasihoidlikumalt hallikaspruun. Eredavärviline isa ei usalda palju rannale läheneda ja jätab pesa ning poegade hooldamise täielikult emalinnu korraldada. Hauduvale emahabale on ta vähesilmapaistev kuub kasulikult varjav. Lind usaldabki selle mõju ja jääb võõra lähenedes enamasti liikumatult pesale; laseb end mõnikord silitadagi lootuses, et võõras teda ümbrusest ei suuda eraldada.

Hahk on kuulsate põhjamaiste linnusaarte karakterliik. Tihti pesitseb neid ja teisi merelinde üksikuil saaril sadu ja tuhandeid külgkülje kõrval.

VILSANDI LINNURIIK

Üks selline linnusaarte rühm asetseb meil Väika pisisaarel Vilsandi lõigdal. Selle „Vilsandi linnuriigi" kuulsus on ulatunud üle maailma ja ta võludest kirjutavad arvukad teadlased ning turistid. Lindude mitmekesisuselt ei leidu temale Läänemeres võistlejat. Oluline on veel, et paljud põhjapoolsed linnud on saavutanud siin lõunapoolseima punkti ega levi enam kaugemale lõunasse. Edasi lõunasse suunduv rannik ongi saartevaene, kuna seevastu tundub meie pisisaarte suhteline rohkus Soome ja Skandinaavia skääride jatkuna.

Teistest linnusaarte liikidest on siin veel silmapaistvamad merikajakad, suurimad oma hõimudest. Neid võib leida kõigilt maa ilmameredelt, pesitsemas aga üksildasimail ja metsikumail pisisaaril. Võimsad valged kehad musta mantliga tiibadel ja seljal, nii on nad unustamatuks naudinguks silmaleikel on olnud õnn neid näha.

LINNUMÄGEDE LINNUD

Paljud on muidugi kuulnud kauge põhjala linnumägedest, kaljujärsakuist, kus merelinnud samuti pesitsevad massides, paiguti nii, et nende kehad kaljupinna sootuks varjavad. Eriti üks merilindude sugukond — alklased etendavad linnumägedel peamist osa. Nad on osavad sukeldujad, kuid kehvad lendurid ja maapinnal kõndimine on neile peagu vägitööks. Hiigelalk keda inimkäsi juba mõõdunud sajandil hävitas, ei saanudki enam lennata, kuna ta tiivad olid juba liialt mandunud.

Meilgi esineb üks neist — nn. krüüsel — väikese musta pardi kujuline lind terava nokaga ja valgete laikudega tiibadel — ja viisil, mis meenutab kaudselt põhjala linnumägesid. Teda leiame praegu veel ühes paigas, Pakrineeme kõrgel klintkaldal, kus ligi sada paari on rajanud oma pesaurud pehmemasse liivakihti. Krüüsli õige kodumaa on Jäämeri. Kuna teda mujal Läänemerel, kus ta pesitseb maapealsete kaljurahnude vahelistes urgastes, suhteliselt vähe esineb, on meie Pakrineeme krüüslite pesitsusviis vägagi tähelepanuväärix.

Merelis-Eesti ülemvaldkonnaga piirduvad veel mõned liigid, kes ainult siin, meie ulal, on leidnud pesitsemiseks vajalikke tingimusi, kuigi nad üldises mõttes ja arvestades nende hõimude elutavasid mujal, õieti merelinnud polegi. Läänemeri, mille soolsus on väike ja tõus-mõõn tegelikult puudub, annabki rohkem välja suure sisejärve kui tõelise mere mõõdud.

Tõmmu vaeras on näiteks Põhja-Jäämere äärse tundra suur partlane. Läänemerre on ta sattunud omaaegsel külmal kliimajärgul, mil asus siingi tundra. Metsa tekkides jäi siis üks ta hõime meie randa elava muinasmälestusena. Sisemaa veed pole talle küllalt himustusväärsed ja sügavad, — ta ei leiaks neist ka vajalikke maaurkaid varjuks oma pesale. Neid leidub talle aga mereranna tuulest vastu maad surutud tihedate rannakadakate ja kontpuuvõsa all.

Sedasama eluaset jagab vaeraga värvikas rohukoskel — toreda ehtetutiga peas. Temagi on suurte partide killast, kuid nokk on temal pikk ja peenike, teravate kidadega, mis on kohased libeda kalasaagi haaramiseks. Ta suurem vend jääkoskel pesitseb suurtes rannapuuõõntes, leiab aga rannikurahvalt avaramaid korterialuseid ülesseatud pesakastides, millede kasutamise eest enamik suurtest ja maitsvatest kosklimunadest rändab peremehe pannile.

Merelis-Eestis on muidugi veel palju teisi linde. Huvitaval kombel teeb Saaremaa linnustik erandi ülejäänud osaga võrreldes. Saaremaad käsitleme seetõttu ülemvaldkonna erivaldkonnana, kutsudes ülejäänud Merelis-Eestit Suurmaa valdkonnaks.

ISAHAHK JA TA PEREKOND

KAJAKATE HAUDEASUNDUSED

Merelis-Eestis leidub eriti rohkesti soistel aladel pesitsejaid. Seda põhjustab meie mandrosa aeglane, kuid pidev kerkimine merest (3 mm aastas). Nii liituvad saared poolsaarteks, endised lahed sulguvad mudarohketeks jäänukjärvedeks. Need madalad toiterohked veed on mõnelad täituma veetaimestikuga, ilmes used omapärased linnurohked asemed.

Esimeseks astmeks on siin kajakate haudeasundused ujuktaimede ja mudalodul, mis maapoolseid rõõvloomi ei kanna. Enamasti on siin koos kolme liigi linde: pruunipäised naerukajakad, musta peaga väikekajakad ja pääsukesekujuga mustad viiresed.

Säärasele kajakalodule järgneb tavalisti maapoole roostik, kus pesitseb palju partlasi, vesilinde, nagu pütid, vesikaud jne. Siin veedavad oma elu vähetuntud rookanalased, kes jooksevad pikkade varrastega pehmel pinnal. Siit kostab hevadii kilomeetrite taha armunud isahüüdi tume hüüd, mida on võrreldud härja mõirgamisega. Siin pesitsevad hallhaned, koduhanede metsikud esivanemad, kellede looduslikke pesapaiku Euroopas pole enam palju. Aastate eest pesitses Kuressaare Linnulahes ka meie ainus metsik luigepaar, asudes siin oma liigi põhjapoolseimal eelpostil. See väärikas loodusehe aga hävis vastutustundetu salakütti käe läbi.

NAERUKAJAKAS — Merelis-Eesti valdkonna loodupealsete elanik

PILTKAART EESTI LINNUVALDKONDADEST KARAKTEERSETE LINDUDE ESINDAJATEGA
Merelis-Eesti ülemvaldkonda märgib täpilisus (Saaremaa valdkond hõredamalt, Suuremaa oma tihedamalt). Emajõe-Peipsi valdkonda katab lõngviirutus. Kultuurmaastu valdkondi märgivad ladina numbrid (I — Lääne-, II — Ida-Eesti, III — Setumaa) loodusmaistu õmi araabia numbrid (1 — Vahe-Eesti, 2 — Jõetaguse, 3 — Alutaguse)

Koostanud autor

Roostikust kuivem on luht, mida suurveed üle ujutavad ja kus kasvab pikka lõikheina. Siit leiame vigle — kõrgete jalgade ja grotesksselt pika nokaga nepi. Veel harvem on teine neppidest — pisike, kuid osav ujuja, veetallaja. Vastandiks viglele on see nagu vaeraski õieti tundralind. Meil asetsevad ta lõunapoolseimad pesapaigad maailmas.

Eriti linnurohked on Kasari jõe suudmes Matsalu lahe lodud, roovõljad ja luht. Need on kujunenud nii jahimeeste kui linnuteadlaste Mekkaks ja neid on püütud isegi võrrelda linnuparadiisidega Donnau, Volga ja Rhône'i suurjõgede suudmeis. Lodusid, roogu ja luhti leidub ka Eesti sisemaal, kuid eespool märgitud lindude elutingimuste tarvis vastavas suuruses (erandiks on ainult rannikuil esinev hallhani) esineb neid ainult Emajõe, Võrtsjärve, Peipsi järve ja Narva jõe ülemjooksu piirides, mida siis kutsume Emajõe-Peipsi suurluhtade ja sisevete valdkonnaks.

Ülejäänud Eesti ala jaguneb linnustikult kaheks erinevaks osaks: loodusmaastikuks metsade ja rabadega ning kultuurmaastikuks põldude, niitude, inimtekkeste võsade ja asulatega.

HARULDASI PÕLISMETSALINDE — KALJUKOTKAS JA MUST TOONEKURG

Hoolimata meie põllukultuuri vanusest ja intensiivsusest on meil siiski suutnud püsida ürgset metsamaastikku, ja pealegi veel põhjapoolsetele põlismetsadele (millega Alutaguse metsad on sidemeis) õige sarnaset kujul.

Osa põlismetsade linde kohanes uue kultuurmaa oludele, teine osa oli selles suhtes leppimatu ja läheb nüüd vastu kaole koos suurte metsamassiivide ja ulatuslikemate rabadega. Need on enamikus põlislaante suurvormid, kes ei alandu põllundaja kaasürnikeks kultuurmetsade pisitukakestes. Kooselu inimesega talusid nad niikaua, kui see oli uljas küüt, allus laante seadusele ega tikkunud maastikku oma tahte järgi ümber moodustama.

Haruldasem nende seast on kaljukotkas, keda kord juba meilt kadunuks peeti, keda aga siiski mõned paarid õnnestus leida. Ta ligi kahemeetrise siruulatusega tiivad ja uhke kuju teevad tast maastiku mõjusaima ehte, mida ei unustata, kui kord õnnestub teda näha. Pole ime, et ta juba vanadest aegadest on olnud uljuse sümboliks ja eelistatud vapilinnuks. Niisama mõjurikas on kaljukotka pesa. Ainult jämedaim metsahiid kujuneb väärikaks pesapuuks kuninglikule linnule. Ja pesapaigaks on tavalisti raskeima ligipääsuga rabasaar.

Haruldane põlismetsalind on meil ka must toonekurg, elutsedes siin oma leviku põhjapiiril. Temagi mustvalge hiigellennukujuta kaotaks meie maastik palju. Ja temalegi kõlbavad pesaalusteks üksnes jämedaimad puuhiiglased.

Loodusmaastikku armastavaist suurvormidest on meil arvukaim kassikakk (kakk ehk öökull). Ta on Euroopa suurem öine rõõvlind, omades sünget prunni-mustakirju kuube, tuliseid silmi suures peas ja pikki kõrvatutte, mis annavad näole mõne suure rõõvkassi ilme. Mõnelegi arglikumale võib tekitada hirmujudinaid kevadõöl armunud kassikakupaari võigas duett.

Üsna tagasihoidlik aga on teine meie põlismetsade suurtest kakkudest — pikksaba-kakk, kel on helehall jutiline suigkuub ja kuidagi väsinult-vanainimeslikult vaatav nägu suurte mustade silmadega. Toidult lepib ta piskuga — eeskätt hiiritega, ehkki ta jõupoolest võiks jagu saada ka jänesest.

Suurrabadessegi on vähesel arvul jäänud püsima linde tundraajajärgust, nagu lühinokaline põldrüüt, köveranokaline väikekeovitaja — kaks arktilliste tundrate neppi.

Rabu ja suurmetsi leiame meil peamiselt kolmes paigas suuremas ulatuses koos, ja peamiselt neidsee leiamegi kõneaduseid põhilooduse linnulilke. Üks selline metsaala jagab kogu maa põgiti pooleks — Edela-Pärnumaalt kuni mereni Harju—Viru piiril, — see on Vahe-Eesti loodusmaistu valdkond. Teine, Jõetaguse valdkond, asub Võrtsjärvest kirdes ja kolmas, rohkeimate haruldustega, on Alutaguse valdkond.

METSADE TROONIPÄRIJA. Noor kaljukotkas oma pesalt lendu tõusmas. Ülesvõte on tehtud Alutaguse l 1935. a.

KULTUURMAASTIKU LINNUD

Ülejäänud alal levib kultuurmaastik. Suurem osa kultuurmaastiku linde on jõudnud siia metsavaesemailt lõunapoolsemailt aladelt koos põllukultuuriga. Ainult sealsete hõimude eluviisid võimaldavad taastada nende algseid elupaiku.

Nii on põhjust pidada suitsupääsukest, kes pesitseb siin peagu eranditult hoonete siseruumides, algselt kaljumaastiku koobaspesitsejaks. Kultuurmaastikuga seotud erilisikide arv on üsna suur ja nende levik meie alal pole ühtlane.

Uurimised meie loodusmaastiku valdkondade osades on viinud huvitavaile tulemusile. Metsa üksiktaludes ja küladeski puuduvad paljud pidevas kultuurmaastikus tavalised linnud, nagu varblased, harakas, hallvares, mis on seal haruldased linnud, kuna must vares, kultuurmaastiku karakterlind, ei esine üldse metsaasuluis.

See näitab, et mitte ainult kõrgmäed ja väinad ei ole lindude leviku tõkkeks, vaid paljudele ka ulatuslikum mets. See annab meile võimalduseks, miks meie läänepoolne kultuurmaastik ja Setumaa meie ülejäänud keskest kultuurmaastikust mitmeti erinevad. Nii on lääne pool harilikud lugeid kaunil laulupu musträstaar (koda ei tule ära segada ülemaailselt levinud kiskõrist huldnokaga, nagu sageli juhtub) ja kullikirja vüütpõõsalind, kes on ida pool õige harildased.

Liigid, nagu aed- ja hallasiitsitaja ning nõmmekiur esinevad läänes ja Setumaal, puuduvad aga ülejäänud Ida-Eesti kultuurmaistu valdkonnas täiesti. Ida-Eesti kultuurmaistu valdkonda eraldab, või vähemalt eraldas alles hiljutise ajani, läänest Vahe-Eesti, lõunast Eesti-Läti ning kagus Eesti-Vene rahvuspiiril asetsevad metsarohked alad. Need on takistanud linde levimast keskmisest idaossa, kuna Lääne-Eestini ühelt ja Setumaani teiselt poolt viisid vastavate eluasemetega omavahel seoses olevad levikuteed piki mereranda ja Läti ning Pihkvamaa kultuurmaastikku.

Metsa raiutakse ja tõkked kaovad. Tulevikus on Eesti linnustik kahtlemata palju ühtcoonilisem kui praegu.

KULTUURIELU

Aleksander Tamm 75-aastane

Täna pühitseb meie vanema põlve hariduse- ja kultuuritegelane Aleksander Tamm oma 75. sünnipäeva. Al. Tamm on üks praegu juba hõredaks jäänud vanade rahvameeste perest.

Alates 1886. aastast, mil ta algas tegevust kooliõpetajana, on ta agarasti osa võtnud ja juhtijaks ning eestvõitlejaks olnud paljudes meie rahvuslikes üritusis, kultuuri- ning seltskonnategevuses, läbi raske venestusaja, revolutsioonide ja sõdade, pidades isamaalisi kõnesid ning istutades rahvuslikku vaimu õppivatesse noortesse.

Oma meelsuse tõttu saltus ta vastollu Vene võimudega ja oli 1904. a. sunnitud Eestist lahkuma, elades vahepeal Vladivostokis ja Peterburis, kus ta asutas eesti seltse ja pidas kõnesid.

Niisama innukalt jatkas ta oma tegevust ka vabariigi ajal koolimehena, riigikogus, rahvaülikoolides jm. A. Tamm on ka meie ringhäälingu isa ja asutaja, esimene hallomees ja raadiokõneleja.

Oma suure populaarsuse rahva seas ongi A. Tamm saavutanud kõnemehena. Olles oma kõnedes väga rahvapärane, vaimukas ja huumorikõllane, vaba esinemisega ja rikkaliku ning ladusa sõnastusega, on rahvas teda meie kuldsuuks hakanud nimetama. Omaaegsete ringhäälingu anketide järgi on rahvas teda järjekindlalt populaarseimaks kõnemeheks pidanud. Selle üle 50-aastase rahvavalgustustöö kestel on A. Tamm pidanud ligikaudu 1500 kõnet ja loengut.

Konservatooriumi 2. õpilasõhtu

Noorte ettekanded ärataval huvi ja imetlust. Väga tihti noored aga pakuvad ka puhast kunsti, mis veetleb ületamatu lihtsuse ja värskusega. Kui väike pianist Mozarti kontserti mängib selge ja pehme hõigiga, puhtalt, kergelt ja meleolulihtsalt, siis see mõjub värskendavalt ja avab meeled ilule. Kui veel väiksem ja noorem Liszti „Petrarca Soneti" mängib haruldaselt laulva tooniga, iseteadva tehnilise kindluse ja avarahingelise kaasaelamisega, siis imetluse kõrvale ta vahest juba liigselt vaba eneseavalduse üle jääb ka kunstiline elamus. Ja kui kolmas õige nooruke tütarlaps oma meeldivaid palu meeldivalt mängides õige kindlalt käsitleb viiulit, seda nii raskesti valitsetavat pilli, siis võib kindel olla, et meie hinnatavate võimetega viiulidajate pere ka aastate järele püsib arvukana.

Tartini sonaat viiulile ja klaverile kõlas juba sedavõrd soojalt ja kandvalt, et iseloomustas meie tegevmuusikute täsedat tasei. Seda nuljet süvendas ka A. Lemba Trio hästi viimistletud ettekanne. Trio ja Chopini Poloneesi kaudu ilmnes õhtlasi, et nuite andekate jõududega on tikuotunnas ka meie pianistide pere. Poloneesi hõigikaunis ja läbinisti poeetiliselt musikaalsust tõendav tõigitsus ei jätnud selleks mingit kahtlust.

Mõndagi meeldivat pakkusid ka soololauluettekanded. Eriline värskust aga tõid lõpuks muusikajuhatamise osakonna õppekoori ettekanded. Nii hoogsat, viimistletud kindlalt juhitud tujukõllast ning kõlavat segakoorilaulu saab harva kuulda.

Oli meeldiv õpilasõhtu. Kuulajaid oli palju ja head meeleolu samuti.

—t—

Kirikumuusika Viljandis

Haydni „Loomine" ettekandel

Valmuliku muusika viljelemine Viljandis on kestnud juba pikemat aega. Praost Jaan Lattiku Viljandi maakoguduse õpetajaks olles olid kirikumuusikalised üritused koondunud peamiselt maakoguduse kiriku ümber, kuid J. Lattiku lahkudes hakkasid selles suhtes intensiivsemaks muutuma Viljandi linnakiriku ringkonnud. Kui linnakoguduse hingekarjaseks tuli Elmar Tõldsepp, algas kohe hoogus valmuliku muusika harrastamine.

Praegu on linnakoguduse juure organiseeritud kolm koori: koguduse segakoor umbes 40 lauljaga, noortekoor kuni 50 lauljaga ja lastekoor. Koguduse noortekoor, mis koosneb peamiselt gümnaasiumõpilastest, on korraldanud Viljandist kontsertreisegi ja kavatseb eelseisval suvel, kui liiklusolud lubavad, sooritada pikema ringreisi, mis rihvaks ka Saaremaad. Koguduse lastekoor on leidnud rakendamist peamiselt suuremate pühade puhul. Segakoor esineb kevadel iseseisva kontserdiga Koidu saalis ja võtab osa ülemaalisest tänulaulupeost.

Koore juhatab koguduse organist A. Pruul, kuid tõhusalt aitavad talle kaasa ka gümnaasiumi naisõpilased E. Kiisla ja E. Kurik, kes on ühtlasi innukad orelõpilased ja on ka juba esinenud kirikus.

Kiriku orel sai põhjaliku remondi ja võimaldab märksa paremat orelimuusikat. Veel sel kuul kavatseb kogudus korraldada suurema kirikukontserdi, kus küllaliseva esineb prof. Topman.

Vähemaulatuslikke kirikukontserte on linnakirikus korraldatud üsna sageli. Väliskülalisteist väärib eriline väljatõstmist Jenny Sõmon.

Suurima üritusena aga on koguduse kooril praegu käsil Haydni oratoorium „Loomine" õppimine.

Filmiühing UFA 25-aastane

Saksa filmiühing Universum-Film-Aktiengesellschaft, enam tuntud nimelähendi UFA järgi, saab käesoleval aastal 25-aastaseks.

UFA 25 aasta juubeli puhul korraldati UFA juhtkonnale ja pressaalile neljapäeval UFA-Palastis Zoos pidulik aktus, mispuhul minister dr. Goebbels esines pikema kõnega Saksa filmi arengu ja tulevikuvaade üle.

Peatoimetajad A. Kivikas ja A. Otsas
Peasekretär E. Rennit
Majandustuhl A. Tõnisson
Väljaandja Kirjastus Eesti Ajaleht
Trükitud Majandus- ja Rahandusdirektooriumi trükikõrgiste (end. Tall. Eesti Kirjastus-Ühisuse) trükikojas

Põhjalikud inimesed

Praegu on naistel elektrilokkide tegemise ajajärk. Aparaadid vurisevad ja kuivatusmasinad huugavad.

Juuksurärri tuleb vanem daam.

„Kas te elektrilokke ka teete?" küsib ta ringi vaadates, kus kõik seinaääred on täis naisi, pead igasuguseid klõpstükke täis lokimasinate all ja kõrval, kuivatusaparaatide all ja kõrval järjekorda ootamas. Aga ta küsib igaks juhuks. Talle vastatakse, et tehakse küll.

„Aga kas te ka hästi teete?"

Ariomanik kehitab õigu. On ilmne, et tal on piinlik ennast kiitma hakata, aga ka halb väita vastupidist.

„Seni on kõik rahule jäänud."

„Nii et arvate, et paar nädalat ikka sees püsivad ...?"

„Häll juustel püsivad mitu kuud."

„Hm, häil juustel ... ma ei tea, kas mul on head juuksed... Mis vedelikud teil on?"

Ariomanik annab aru.

„Ahaa," teeb daam mõtlikult. „Ja need on head vedelikud?"

Ariomanik üteleb väsinult, et tema tarvitab alati häid vedelikke.

„Ahaa. Ja mis see maksab?"

Nii ja nii palju, vastatakse.

„Vesilained kaasa arvatud?"

Vesilained kaasa arvatud, seda küll.

Daam küsib veel, kas oma seep peab kaasas olema, kui kaua kogu protseduur kestab ja kas talle garanteeritakse, et ta ei saa elektrilöökі. Alles siis võtab ta kübara peast.

„Ma ei tea, kas mulle saabki elektrilokke teha," arvab ta ise, „mul tulid nimelt juuksed kõik maha."

Nii see ongi. Tema pead katavad ainult lühikesed, üsna hõredad karvad. Ariomanik jõuab otsusele, et säärastele juustele tõesti ei saa teha elektrilokke.

„Seda ma arvasingi," ütleb daam võidurõõmsalt, paneb kübara pähe ja läheb.

Teatribüroos heliseb telefon.

„Ah, vabandage," siristab üks naisehääl, „ma sain nimelt „Puhkuse ja Elurõõmu" kaudu täna õhtuks pileti, see on nr. 333 ja ma tahaksin heameelega teada, kus kohas see umbes on."

„Noh, nii keset saali," vastatakse. „Rea number on ju piletil näha."

„Jah, seda küll, aga ma tahtsin teada, kas see on vasemal või paremal pool."

„Vasemal."

„Ah, tänan väga, aga kas te võiksite veel ütelda, kas see koht on ääre peal või rohkem keskel?"

Seal ja seal, seletatakse kannatlikult.

„Ja te arvate, et sealt näeb hästi?"

„Meie saalis näeb igalt kohalt hästi."

„Ah, mõtelge, kui tore. Aga kui nüüd keegi minu ees istub, kas arvate, et ikka näeb hästi?"

„Peaks nägema."

„Aga kui on suure kasvuga inimene?"

„Jaa, selle kohta ei oska me küll midagi ütelda. Eks õhtul näete."

„Õhtul näen ... muidugi õhtul ma näen, ma tahtsin aga juba praegu teada."

„Kallis aeg, kust siis meie teame ...?"

„Misjaoks te siis olete teatribüroo, kui te sedagi ei tea!" Ja vihane käsi virutab telefoni hargile.

Minule on alati ette heidetud, et ma pole küllalt põhjalik. Võtsin nüüd neist kuuldud kõnelustest õpust ja hakkasin ennast parandama. Sõitsin trammis.

„Sõiduraha palun!" ütles konduktor.

„Kui palju maksab sõit Vabadusväljakuni?" küsisin mina.

„Kümme penni."

„Aga kui ma Tõnismäel maha lähen?"

„Ikka kümme penni."

„Kas ma selle raha eest võin sõita ka Karja peatuseni?"

„Võite küll."

„Aga Viru väljakuni?"

„Sinna ka."

„Aga kui ma tahan ühe peatuse võrra sõita edasi Adolf Hitleri liinil, kas pean siis juure maksma?"

„Peate küll."

„Kui palju?"

„Jällegi kümme penni. Aga te võite pileti ka otse saada."

„Mis tähendab otse?"

„Viisteist penni kuni nr. 1 liini lõpuni."

„Aga ma ei tahagi lõpuni sõita, ma lähen enne maha."

„See on üksköik, pilet maksab sama hinna."

„Hm, imelik, kui ma ometi varem maha lähen. Edasi-tagasi-pileteid teil ei ole?"

„Ei ole."

„Mispärast ei ole?"

Ja nii edasi. Ning kummaline — siis nägin, kuidas konduktori laubale tekkisid vihakurrud, ja siis ta käratas mulle, et ma ei raiskaks ta aega — ühtlasi aga raputas pead, et näidata teistele sõitjatele, mis inimene mina küll olen.

Aga mina tahtsin olla ainult põhjalik inimene.

Sõde

Uued kalossid

Tuliuued kõrged naistekalossid teevad linnas esimest jalutuskäiku. Hoolimata sammuvad nad otse läbi suurimate loikude ja vaatavad põlastavalt vanemaid, hoolikalt kuivemaid kohti otsivaid kalosse. „Meie võime olla nii hoolimatud," naeravad uued kalossid, „oleme nii noored ja terved alles, et ka kõige räpasem ja mudasem tee ei jäta tähelepanuväärsemalki jälge ei meile ega meile usaldatud kingadele ja sukkadele. Korra lapiga üle pealispinna, ja jälle puhas ja ilus."

Ka kalosside omanik võib lubada endale seda luksust, et vaatab pea püsti ümber, mis maailmas sünnib, ja mitte ainult oma ette jalgadele ja sellele vesisele ning mudasele teele, mida mööda ta on sunnitud kõndima.

Tahtmata peatuvad vastutulijate silmad hallis argipäevas hõbenematult läikivaile kalossidele. Mõni julgem ja ettevõtlikum peatab kalossidekandja ja küsib, kust ta nad on saanud.

Kust saanud? Naljakas küsimus. Alles eile ostetud ostuloaga ärist, kus ammuunustatud ja nüüd, mõtelge, nii kummalisel viisil taasleitud algkooliõde tegutseb müüjana. Ja küsija sammub niisama targalt edasi loikudevahelisel teel.

Uued kalossid aga keeravad läikivad ninakesed veidi kõrvale ja piiluvad kurameerival ilmel mõõdaruttavaid hästisäilinud meestekalosse. Ja säravad ja säravad edasi, meelitades endale üha rohkem uudishimulikke pilke.

Kalosside õnnelikul omanikul hakkab pikapeale piinlik. Ei tea enam, kuidas jalgu lõsta ja kuidas käia nii, et uued kalossid vähem välja paistaksid. Ja pannakse ka need uued kalossid käima vähem otsitud või kuivemat teed. Aga seegi ei aita. Ikkagi leidub küllaltki silmapaare, kes vaatavad igatsevalt veel tagant järelegi ilusale uuele kalossipaarile.

Ei muud kui kalossipaari omanikul tuleb minna koju ja helistada sõbratarile: „Kuule, kas sa ei tea midagi, mis võtaks kalossidelt selle pagana uue läike? Need põrgulised säravad ju nii, et päris piinlik on tänaval teiste ristiinimeste huigas kõndida."

Asta

Teater ja muusika

Estonia teater

Täna „Sevilla habemeajaja" (Rebane, Viilsmaa, Christiansen, Rinne, Villard, Teder jt.). Homme k. 14 „Carmen" (Vaarman, Taras, Uudelepp, Velkat), k. 19 „Abikaasa". Pühapäeval k. 14 „Tütarlaps kodumaata" (Uudelepp, Kaasik, Kamp, Pärn, Lott, Koppel, Puks, Nuude jt.), k. 19 „Nagu teile meeldib" viimsel korda.

Eesti Draamatcafer

Täna (res.) „Seltse venda". Homme k. 16 nukutükk „Printsess Lohevõilja", k. 19 „Karin ja Indrek". Pühapäeval k. 10.30 noorsootükk „Kuus venda", k. 14.30 „Armastuskirjad", k. 19 „Lipud tormis".

Väiketeater

Täna „Kaiurid" (res.). Homme k. 14.30 „Patuotsas" (res.), k. 19 „Nell selli". Pühapäeval k. 14 „Ellen Paas", k. 19 „Ei või olla!" Esmaspäeval „Hannibal".

Sonaatide-õhtu

Laupäeval, 6. skp., esitavad Riia Ringhäälingu kontsertmeister A. Teichmanis lõellöl ja Tallinna Ringhäälingu pianist D. Kokker klaveriil Estonia kontsertsaalis sonaate. Kavas on d' Hervelois, Beethoven, Schubert ja Strauss. Kontserdi algus kell 18.

Jenny Siimoni õpilaskontsert

toimub täna, 5. märtsil, algusega k. 19 Estonia kontsertsaalis. Kavas itaalia, saksa, norra, soome ja eesti helilooid.

Pääsmed 3—9.50 rmk. kontsertsaali kassas k. 12—15 ja 17—19.

V sümfooniakontsert Vanemuises

Laupäeval andis Vanemuine käesoleva hooaja viienda sümfooniakontserdi, mida juhatas külalisena Paul Karp Tallinnast.

Karp on noor dirigent, kuid omab orkestri juhtimise alal silmapaistvaid võimeid ja ka vilumust. Juba üksi kogu ulatusliku kava peast juhatamine nõuab suurt kontsentratsiooni. Ja ehkki see pole nii raske, nagu see asjast eemalseisjaile võib tunduda, nõuab partituurita juhatamine teose väga põhjalikku tundmist, ja viimane asjaolu omakorda võimaldab ka asjatundlikku viimistlust kunstiküpseks ettekandeks.

Paul Karp omab kõiki voorusi, mis on nõutavad esmaklassilisell dirigendilt. Olles ise ka helilooja ja teoreetik, tunneb ta põhjalikult vormi, mis on üks olulisemaid nõudeid. Vähe sellest, kui osatakse piirtella vormilisi kontuure, hea dirigent peab teadlik olema iga motiivikese tähtsusest, olgu see siis peateemas või mõnes saate kontrapunktis. Ainult põhjaliku vormianalüüsi kaudu teiab dirigent teed teose kunstilisse terviklikkusse ja selle kaudu kuulajaskonna hingesse. Väga sageli leiame dirigente, kes oma tõlgitsuses on lopsakad, temperamentsed — ka see on tarvilik — või kes on jälle vägagi peenutsejad, kuid Paul Karp omab neid mõlemaid omadusi tasakaalustatult ja see on üks ta suuremaid voorusi.

Kavas oli Beethoveni avamäng „Egmont" ja teine sümfoonia, Liszti „Eelmängud", A. Kapi avamäng „Don Carlos" ja H. Elleri sümfooniline pilt „Koit".

Kogu kava sooritati suure sesemise distsipliini ja hea maitsekusega. Orkester täitis oma ülesande sõnakuulekalt, reageerides dirigendi sugereerivale juhatamisviisile paindlikult. Kõige meeldivama mulje jättis Elleri peenemaitseline „Koit".

Arvukas publik suhtus ettekannetele väga soojalt.

—a

MALE

Algasid võistlused käitiste meeskondadele

Varemate aastate eeskujul peetakse ka tänavu malevõistlused Tallinna käitiste ja asutuste meeskondadele.

Võistlevad meeskonnad on loosijärjekorras: 1. Eesti trükikoda (Tõode, Kruuse, Toomsalu, Sudnik), 2. Tallinna tehnikaülikool (Arulaid, Renter, Kuuskmaa, Tiks, varus Koiga), 3. Autotarve (Karring, H. Lausvee, Reispass, F. Lausvee), 4. Tallinna koolinoored (Soonurm, Randvir, Heinra, Valdsaar), 5. Elektrijaam (Rootare, Areneem, Kruustank, Tüll), 6. Metsade Keskvalitsus (Tehve, Küttis, Tamre, Ahtamaa), 7. ETK Kopli metallitehased (Suboč, Kotlise, Hansen, Kasemaa), 8. Eesti Kaiurite Keskus (Remmelgas, Vahemäe, Simsel, Kivisalu), 9. A.-s. Luther (Helkma, Orav, Ollino, Rait), 10. Majandusdirektoorium (Viisimaa, Jerlet, Vuht, Kuuspere) ja 11. Rauaniit (Teene, Neito, Pärkna, Niine).

Kõige tugevama meeskonna on välja pannud tehnikaülikool — 2 peaklassi maletajat ja teised keskklassi maletajad. Konkurentsi tehnikaülikooli nii üliõimsale meeskonnale võivad pakkuda vahest ainult koolinoored.